

TROUW EN ONTROUW

Gedachten over het zevende gebod

Bewerkte tekst van een viertal preken gehouden in
Evangeliegemeente 'De Regenboog'
te Veenendaal, 1995

2e, ongewijzigde druk, 1999

J.C. Bette

Inhoud

Woord vooraf	pag. 5
1. Diepten en hoogten van het zevende gebod.....	pag. 7
Inbraak - Overspel - Losgewrikt - Openheid - Veiligheid - Liefde en trouw	
Achtergrondstudie: Seksualiteit	pag. 15
Gave van God - Vermogen of macht - Gevaar - Opdracht	
2. De ethiek van het zevende gebod.....	pag. 19
Het komt je niet aanwaaien - Oorspronkelijk plan - Waarom trouwen? - Oude en nieuwe prioriteit - Verantwoordelijkheid - Maagdelijk - Bespreekbaar - Wat God samengevoegd heeft	
3. Scheiden is lijden	pag. 31
Wijsheid is van God - Het ontwerp is van God - Een boterbriefje? - Contract of verbond - Vrije moraal - Bij de tijd?	
4. Een onmogelijke werkelijkheid	pag. 41
Bewaren - Maatschappelijk gegeven - Gods wet blijft van kracht - Niet per se - Hertrouwen? - Diepe vragen - Waarheid en liefde - De hele bijbel	
Achtergrondstudie: Oorzaken en signalen bij echtscheiding	pag. 51
Samen alleen - Hoge eisen - Wat mag je verwachten? - Goede voorbereiding - Ontrouw - Onrijpheid - Signalen	
Literatuur	pag. 56

WOORD VOORAF

Deze brochure bestaat uit een bundeling van vier preken en twee zogenoemde ‘Achtergrondstudies’. De preken werden in het voorjaar van 1995 gehouden in Evangeliegemeente De Regenboog en vormen een onderdeel van een serie over de Tien Geboden.

Met een zekere aarzeling worden ze nu in dit boekje aangeboden. Ik ben namelijk van mening dat preken bedoeld zijn om te beluisteren en zo een rechtstreekse indruk op de toehoorders te maken. Bij een preek op schrift mis je nu eenmaal de levende voordracht van de spreker. Zo’n gedrukte preek heeft iets van een echo van wat er in de samenkomst onder de prediking gebeurde. Om de eigenheid van de preekvorm niet te verkleinen is er weinig verandering in de stijl aangebracht. De tekst heeft slechts minimale verbeteringen en wijzigingen ondergaan, waardoor de ‘kunst van de herhaling’ met het doel ergens de nadruk op te leggen, bewaard is gebleven. Sommigen waarderen dat, anderen vinden het storend, het zij zo.

Ik hoop dat deze preekgedachten de moeite van het op schrift stellen waard zijn en dat ze een aanmoediging mogen vormen om in Gods wegen te wandelen. Zonder overdenking en toepassing zal dat niet gaan. Vanuit de overtuiging dat de gemeente veel van het luisteren naar en het lezen van Gods Woord verwachten mag, vertrouw ik dat dit boekje ondanks haar beperkingen tot zegen mag zijn.

J.C. Bette

Veenendaal, voorjaar 1996

Ongewijzigde tweede druk,
Veenendaal, juni 1999

*Vreugde is liefde die zingt
Vrede is liefde die rust
Geduld is liefde die verdraagt
Vriendelijkheid is liefdes aanraking
Goedheid is liefdes aard
Trouw is liefdes gewoonte
Zachtmoedigheid is liefdes
onbaatzuchtigheid
Zelfbeheersing is liefde die de teugels in
handen heeft.*

Donald Grey Barnhouse

1. DIEPTEN EN HOOGTEN VAN HET ZEVENDE GEBOD

Exodus 20:14

Gij zult niet echtbreken.

Genesis 2:18-25

Spreuken 5

Inbraak

Toen mijn vrouw Tineke en ik begin maart van het huwelijksweekend in Amerongen weer thuis kwamen, bleek dat iemand had geprobeerd in te breken. Met een koevoet of een zware schroevendraaier was op elf plaatsen de voordeur en de post geforceerd en dus flink beschadigd. Gelukkig had het slot het gehouden en was het bij een inbraakpoging gebleven, ze waren niet binnen gekomen - nota bene op klaarlichte dag! De schade bleef beperkt tot f 600,- voor de verzekering en het dubbele voor onze rekening om ons huis naar huidige normen te beveiligen. Er was dus alleen materiële schade.

Vlak vóór wij binnen kwamen was een van onze dochters thuisgekomen en had met schrik de kapotte deur en post gezien. Toen we met de politie een en ander reconstrueerden bleek, dat waarschijnlijk twee jonge dieven (je bent geen dief pas als het je lukt te stelen, maar als je een poging doet!) een kwartier voor onze dochter Rebekka thuiskwam, waren bezig geweest. Je moet er niet aan denken dat ze binnen je spullen aan het jatten zijn en je kind komt, van geen kwaad bewust thuis en treft vreemde kerels in huis!

Waarom dit verhaal? Hoort dit niet méér bij het achtste gebod: gij zult niet stelen? Beste mensen: echtbreuk is inbraak!

Echtbreuk is in het huwelijkshuis inbreken. Maar dan een inbraak, waarbij zowel ouders als kinderen, wanneer die erbij betrokken zijn, grote immateriële schade oplopen. Een schade die door geen verzekering gedekt kan worden en waar meestal weinig aan te repareren valt.

Echtbreuk geeft schade in je ziel, in het gevoelsleven van allen die er, niet alleen direct maar ook indirect mee te maken hebben, dus zeker de kinderen. Een schade met veelal blijvende gevolgen.

Echtbreuk is: in een huwelijk inbreken, een verbond kapot breken en een relatie

stukbreken. En dat is wat de Here God niet wil. Hij verbiedt het in het zevende gebod: gij zult níét echtbreken. Dit is beveiliging voor elk huwelijkshuis!

Overspel

Waarover gaat het precies? Wat is echtbreuk?

Het Hebreeuwse woord voor echtbreken geeft aan dat een al of niet gehuwde man seksuele omgang heeft met een gehuwde vrouw. Dat noemt de bijbel in eerste instantie echtbreuk. Iemand breekt dan in in het huwelijk van zijn naaste! Echtbreuk plegen is dus: geslachtsgemeenschap hebben met iemand die met een ander getrouwd (of zelfs met een ander verloofd) is.

In de verschillende vertalingen komt het woord echtbreuk wat helderder naar voren, en valt er een wat ander licht op.

Eén vertaling zegt: Pleeg geen overspel. Dat is dus waar het om ging met die vrouw uit Johannes 8: ‘En de schriftgeleerden en de Farizeeën brachten een vrouw, op overspel betrapt, en zei stelden haar in het midden...’ (vers 3 en 4).

De bijbel spreekt zichzelf niet tegen. De bijbel zegt niet dat Jezus het goed vond wat die vrouw had gedaan. Alleen in de context waarin het gebeurde was er bij de Here Jezus barmhartigheid en bij de mensen niet. Niet bij de Farizeeën, niet bij de oudsten van Israël en niet bij de mensen die haar erbij geslept hadden.

Dan komt er een woord van de Here Jezus. Hij vraagt eerst wat aan die anderen en dan pas spreekt Hij tot de vrouw. Hij zegt eerst: ‘Wie van jullie zonder zonde is werpt de eerste steen’. Dat houdt gauw op, zeker op dit gebied houdt dat gauw op. Geen stenen dus, maar betekent dat dan ook volledige vrijspraak voor die vrouw? Welnee! Jezus zegt: ‘Ga heen, vrouw en zondig niet meer!’ Overspel is zonde. En zonde zou je uit de hemel houden. Zonde doorbreekt je relatie met God. Zelfs de barmhartigheid van Jezus kan niet tegen zonde.

In een joodse vertaling las ik in het zevende gebod: Hoereer niet. Het is duidelijk, dit gebod bestrijkt het hele veld van huwelijk en seksualiteit.

Uit de woorden van de Here Jezus in de bergrede (Mattheüs 5:27 vv.) blijkt dat de geest van de wet nog heel wat dieper graaft dan de letter! Toen ik pas begonnen was met het preken over de tien geboden, kwamen er een aantal mensen naar mij toe, die zeiden: ‘We leven niet meer onder de wet, broeder Hans, we leven onder de genade!’ Maar weet u dat de geest van de wet veel dieper graaft

dan de letter? Weet u dat Jezus het ons in de bergrede nog veel meer onmogelijk maakt om op enige wijze door het houden van de wet zalig te worden? Leest u maar de woorden van de Heiland over echtbreuk in Mattheüs 5:27 t/m 30. Daar staat: 'Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult niet echtbreken. Maar Ik zeg u: Een ieder, die een vrouw aanziet om haar te begeren, heeft in zijn hart reeds echtbreuk met haar gepleegd. Indien dan uw rechteroog u tot zonde zou verleiden, ruk het uit en werp het van u, want het is beter voor u, dat één uwer leden verloren ga en niet uw gehele lichaam in de hel geworpen worde. En indien uw rechterhand u tot zonde zou verleiden, houw haar af en werp haar van u; want het is beter voor u, dat één uwer leden verloren ga en niet uw gehele lichaam ter helle vare'.

Jezus haalt daar eerst de woorden uit de wet aan. Hij spreekt die woorden niet tegen, maar verdiept die. Het gaat bij Jezus niet alleen om de daden maar het gaat om ons innerlijk leven. Het heeft alles te maken met zien, begeren en verleiding.

Ik geloof daarom dat dit gebod direct iets zegt over alle zaken rondom huwelijk en seksualiteit - en even zo goed betekenis heeft voor hen die getrouwd zijn als voor hen die niet getrouwd zijn.

Loggewrikt

Menselijk leven is bepaald in de beide seksen, in mannelijk en vrouwelijk. Seksualiteit is een van de grote krachten, zo niet machten in ons dagelijks bestaan. Juist in onze tijd is zeer veel in het leven doortrokken van erotiek en wordt jong en oud schaamteloos opgeroepen 06-zoveel te bellen voor de beste seks en een ander nummer voor de ruigste seks en een ander nummer voor de weet-ik-wat-voor-seks. We worden gewoon door de radio, de televisie, de krant, of alleen al door het komen in een supermarkt voortdurend met erotiek geconfronteerd. Nee, niet met erotiek, maar met verwrongen seks. Ik noem het maar niet eens seksualiteit, maar seks, een afkorting. Er is een heleboel van af.

Seksualiteit is (en niet alleen in onze dagen, je ziet het ook in de hele geschiedenis) loggewrikt uit de verbanden waar God haar veilig in gegeven heeft. Daarom geloof ik dat dit zevende gebod voor jong en oud, gehuwd en ongehuwd van groot belang is. Wij mogen dit gevoelige onderwerp mijns inziens niet onbesproken laten, maar mogen leren wat de Schepper van ons leven met huwelijk

en seksualiteit bedoeld heeft. Op geen enkel terrein is het leven zo wanhopig scheefgetrokken en verwrongen als in het huwelijk. Maar één ding weet ik: God heeft dit alles goed en mooi gemaakt en ieder mens, die eerlijk zoekt, zal de weg vinden naar de oorspronkelijke bedoeling van God met het leven en ook met huwelijk en seksualiteit.

Dus: op zoek naar de diepten en hoogten van het zevende gebod. ‘Gij zult niet echtbreken’, een gebod van God, die in de hemel woont, een gebod van de Schepper voor mensen op aarde, mensen van vlees en bloed die met dat alles elke dag te maken hebben.

Het gaat hier niet over een ander. Je zou kunnen denken: dit is een preek voor getrouwen, want het gaat immers om een getrouwde man die inbreekt in het huwelijk van een ander en seksuele gemeenschap heeft met de vrouw van die ander, dus daar val ik wel buiten. Nee, zo is het niet met dit gebod. Het gaat niet alleen over die ander, die bijvoorbeeld gescheiden is, nee, het gaat over ons die getrouwd zijn en ongetrouwd zijn, en in het bijzonder over de vraag voor ons die getrouwd zijn of we wel beseffen wat ons huwelijk in Gods ogen betekent.

Dit raakt aan zeer veel onderwerpen: overspel, immoraliteit, echtscheiding, ongehuwd zijn, ongehuwd samenwonen, de huwelijkskeus, gezinsvorming, homoseksualiteit, pornografie. Maar het betreft ook en wel in het bijzonder de hoge waarde en de hoge roeping die God aan de seksuele liefde geeft. Hooglied heet niet voor niets Hóóglid en staat niet voor niets in de bijbel.

Openheid

Het is niet eenvoudig hierover te preken. Er is bij deze onderwerpen en dat merk ik ook, altijd een zekere geladenheid, want dit ligt allemaal heel gevoelig. Er is ook zoveel te zeggen over huwelijk en seksualiteit. Er is zoveel gebeurd in onze levens. En misschien denkt iemand: ‘Hoort dit onderwijs niet méér thuis in het pastoraat, in de meer persoonlijke zielszorg?’

Voor een deel wel. Intieme dingen moet je niet te open en te bloot bespreken. Maar er is ook een andere kant; ik zie persoonlijk de prediking in zekere zin als een vorm van het pastoraat.

Prediken is verkondigen: openlijk uitspreken wat de bijbel, wat God over de dingen, over het leven, over jouw leven zegt. Dat is prediken en dat is ook herder-

schap. Herderschap kent de arm erom heen, heel persoonlijk, maar herderschap kent ook het voor de kudde uitgaan. Beiden zijn belangrijk. Prediken zit meer in dat andere, in dat voorgaan.

Daarom is spreken over dit onderwerp voor mij en voor ieder die dit onderwerp behandelt bijzonder moeilijk. Want Jezus zegt ergens dat je niet alleen de dingen uit het Woord moet leren, maar ze eerst moet doen. Hij zegt: 'Zalig wie ze doet en leert' (Mattheüs 5:19).

Ik geloof vanuit dit oogpunt dat er openlijk uitgesproken mag en zal worden hoe God over de dingen denkt. Hoewel ik beseft dat je niet alles kunt zeggen - er is veel wijsheid nodig om juist hier het Woord recht te doen, en ook de mens, het gemeentelid, het kind van God goed te doen.

Veiligheid

Wanneer ik in deze preken over echtscheiding ga spreken, zal dat sommigen raken, soms diep en heel persoonlijk. Anderen zullen op enig ander punt geraakt worden. Mijn gebed is dat de Here Jezus onze Heelmeester zal zijn. Al is Hij geen 'zachte heelmeester', Hij is wel de Enige die genezing aanbrengt door het middel van zijn vergevende liefde - voor een ieder die met een berouwvol hart tot Hem komt. Je gevoelens zijn niet voldoende voor vergeving. Tranen is wat anders dan hartsverandering, want dat wordt uitgewerkt door berouw.

Ik bid dat wij als gemeente een veilige hut mogen zijn. Dat is een prachtige gedachte uit Jesaja 4:6, waar staat: 'En er zal een hut zijn tot een schaduw des daags tegen de hitte, en tot een schuilplaats en een toevlucht tegen stortbui en regen'. Ik hoop dat we dat als gemeente mogen zijn, dat we veiligheid mogen kennen. Dat de broeders en zusters elkaar zullen opzoeken in wijsheid en dat er een hut gevonden mag worden als dat nodig is.

Ik hoop ook dat u de woorden van mij, waar ik over preek en veel over bid, niet direct gaat afwijzen als u het er niet mee eens bent in uw verstand of uw gevoel, maar ook dat u ze niet ineens gaat omarmen als u denkt: dit is de waarheid. Maar ik hoop en bid dat u ze in uw mond een aantal keren omdraait. Dat is een joods woord: dat u er eens over 'kauwt'; dat u er mee bezig gaat. Ik geloof dat dat de beste weg is, zeker bij dit onderwerp.

Liefde en trouw

Om te beginnen bij het begin wil ik deze vraag stellen: Wat is dat, een huwelijk en hoe maak je daar wat van? Het is één ding om te gaan spreken over wat verboden wordt, maar je moet ook weten wat geboden is. De bijbel geeft geen recepten voor een geslaagd huwelijk, maar wijst wel de ingrediënten aan. Maar u moet zelf met die ingrediënten aan de slag gaan.

Laat ik er een paar noemen. Het gaat in een huwelijk (en nu trap ik natuurlijk een open deur in, al blijkt wel uit de cijfers dat het niet zo simpel is als het lijkt) om liefde - liefde tussen man en vrouw.

'k Heb vroeger, toen mijn vader en moeder 12 1/2 jaar getrouwd waren een prachtig gedicht voor ze opgezegd, dat mijn oom Arie gemaakt had. Ik zie mezelf daar nog staan... Ik snapte er de helft niet van, maar één ding ben ik nooit vergeten: 'Wat is er beter in den trouw, dan liefde tussen man en vrouw'.

Overdrijf ik als ik zeg: liefde is het kostbaarste, het mooiste en het fijnste wat er is in het menselijk leven? In ieder geval heb ik de bijbel aan mijn kant: 'de meeste is de liefde' (1 Cor. 13). En in 1 Johannes schrijft Johannes: 'God is liefde'.

Mensen die tegen elkaar zeggen: 'Ik wil jóú'; mensen die geven en nemen, en dat met lichaam en ziel, met alles erop en eraan, dat is liefde...

Zo heeft God het immers van den beginne bedoeld! Hebben we niet met elkaar gelezen in Genesis 2:18, 'Het is niet goed dat de mens alleen is. Ik zal hem een hulp (een helper) maken, die bij hem past'. Man en vrouw passen bij elkaar, man en vrouw zijn voor elkaar bedoeld en op elkaar aangelegd. God zelf heeft dat bedacht en God zelf bracht ze bij elkaar!

Nu moet je goed oppassen en niet denken dat Genesis 1 alles zegt over elk mens. Ik zei dat zo: God bracht ze bij elkaar. Maar hier zit een zuster en daar een broeder, die dat niet ervaren hebben, dat God iemand bij hen bracht. Genesis 1 zegt niet alles over elk individueel mensenleven. Er is in de bijbel duidelijk ruimte om te kiezen voor getrouwd zijn of ongehuwd blijven. En zelfs wanneer ongehuwd blijven geen keuze is, is daar voor wat de bijbel betreft en voor wat God betreft niets minderwaardigs aan.

Maar één ding is zeker, getrouwd of ongetrouwd, zonder liefde kan geen mens. Liefde is een uitdrukking van: 'Jij bent zeer waardevol'. En de persoonlijke liefde zegt natuurlijk: 'Jij bent zeer waardevol voor mij!'

Voor ongehuwden kan en mag dit ingevuld worden door vrienden òf door een

diepgelovige relatie met de Here Jezus, met God. En leert de geschiedenis ons niet, dat de rijkdom die daaruit voortkomt soms vele malen rijker is dan veel huwelijken ooit zijn?

Maar waar het in Genesis 1 om gaat is dat God de beide seksen gewild heeft, en de mens zo gemaakt heeft als wij zijn: man en vrouw (mannelijk en vrouwelijk in 't Hebreeuws).

Het huwelijk en de daarmee onverbrekkelijk verbonden beleving van de seksualiteit zijn in de goede scheppingsdaad van God gegeven. De Here God zelf zei ervan aan het einde van de zesde scheppingsdag, dat het 'zeer goed' was en daar zat die seksualiteit bij in, daar zat het man / vrouw zijn bij in. Daarmee behoren wij te leren instemmen en het geeft een grote vreugde als je van harte kunt instemmen met je eigen seksualiteit. Maar het geeft groot verdriet wanneer je dat niet kunt.

In die tweezame relatie tussen man en vrouw is niets voedzamer dan de liefde. Niets kan een mens mooier maken en het leven zo'n betekenis en diepte geven als wanneer hij weet: er is iemand voor mij! Ik ben dus de moeite waard!

Vriendschappen geven een zekere moeite en een huwelijk geeft een zekere moeite. Maar wat is het geweldig, dat Tineke van mij en ik van haar kan zeggen: 'Het is de moeite waard, jij bent de moeite waard!' Dat is kostbaar in een huwelijk.

Juist omdat de liefde zo hoogstaand is, kan een mens in het diepst van zijn ziel geraakt, getroffen worden als die liefde verwaarloosd, versmaad of zelfs vertrap wordt. Dat raakt je tot in het diepst van je ziel.

Omwille van die liefde nemen mensen een van de belangrijkste besluiten in het leven: ze gaan trouwen - dat is: bij elkaar horen voorgoed, voor goed en kwaad, alle dingen samen delen, je lijf en je leven, je goed en je geld, je moeilijke dingen en je mooie dingen. In het Engels: for better and worse.

Liefde is de enige echte reden om te trouwen. Het lijkt allemaal zo eenvoudig, maar u moet er eens over 'kauwen'. Jonge mensen, als je verliefd bent en je hebt vlinders in je buik, prachtig, houden zo, maar laat ik je een ding zeggen: líéfdé is de enige reden om te trouwen. Zo is het huwelijk een kostbare zaak: een mens naast je, in goede en in kwade dagen. De bijbel noemt het huwelijk dan ook een verbond.

Toch blijkt in dit verbond dat zelfs liefde in zekere zin nog ontoereikend is.

Daar moet trouw aan worden toegevoegd. Dat is het tweede ingrediënt, het tweede kenmerk in een huwelijk. Liefde en trouw, dat zijn de twee kernwoorden, de kern-ingrediënten van het verbond. In het huwelijk zit pas muziek als de bovenstem van de liefde begeleid, ondersteund wordt door de ondertonen van de trouw.

Trouw is: met vasthoudendheid proberen je opdracht uit te werken. Trouw is helemaal op elkaar aan kunnen. Trouw is de weg naar de ander terugzoeken als het moeilijk is. Liefde en trouw: Gods gave en Gods opgave. Dát hele mooie wordt beschermd door het zevende gebod.

‘Dat liefde en trouw je niet verlaten! Bind ze om je hals, schrijf ze op de tafel van je hart, dan zul je genegenheid en goedkeuring verwerven in de ogen van God en mensen’ (Spr. 3:3).

SEKSUALITEIT

Achtergrondstudie bij hoofdstuk 1

In het zevende gebod wordt door het ene gezichtspunt, de echtbreuk, het hele veld van de seksualiteit bestreken. Als met het licht van een vuurtoren is dit gebod een baken in zee, dat tevens vele gebieden op het land bestrijkt. Uit al haar ingewikkelde verbanden willen we enkele grote lijnen betreffende het seksuele leven trekken.

Gave van God

In de eerste plaats is het seksuele leven een grote gave van God. De Schepper heeft de mens gevormd, en wel als man en vrouw, mannelijk en vrouwelijk. De daarmee bestaande aantrekkingskracht tussen de beide seksen is door God bedoeld. God heeft het spel van de liefde tussen mensen bedoeld. We kunnen eerbiedig zeggen dat Hij zich daarin verheugt. Aan het einde van de zesde scheppingsdag lezen we dat God zijn zegen over de mens gaf en alles overziend vaststelde: het was zeer goed (Gen. 1:27-31).

Even verder lezen we nader toegelicht, dat God wil dat de man en zijn vrouw één vlees zijn (Gen. 2:24). De seksuele eenwording tussen man en vrouw dateert dus van vóór de zondeval en geeft aan dat deze beleving van seksualiteit in de goede schepping van God aan de mensen gegeven is.

De eenheid van de man en de vrouw is de kern van het huwelijk en is een werk van God met een opdracht voor de mensen: verlaten, aanhangen en één vlees zijn. Het huwelijk is een door God gewilde instelling, een staat die God bedoeld heeft. Daaruit maken wij op dat de lichamelijke en de geslachtelijkheid niet minderwaardig zijn. Dit wordt te meer duidelijk, wanneer we in het Nieuwe Testament lezen dat het lichaam van de gelovige een tempel is van de Heilige Geest (1 Cor. 6:19).

Hoeveel een mens soms ook kan worstelen met de seksualiteit (denk bijv. aan Augustinus), de Bijbel leert ons de seksualiteit kennen als Gods grote gave. Onder wijze tucht doorstroomt de seksualiteit het hele menselijk bestaan met een verwarmende gloed. Onbeheerst kan het branden als een alles verterend

vuur (Hooglied 8:6).

Vermogen of macht

Ten tweede is het seksuele leven een van de grootste machten. Het is niet beperkt tot een gebied van ons leven, aan de rand, maar het is het vermogen om iets te doen dat tot de kern van het leven behoort. Seksualiteit behoort tot het middelpunt, de spil van het menselijk bestaan. Zonder seksualiteit is het menselijke (aardse) leven ondenkbaar, ten dode gedoemd. Daarom breidt het zich ook uit en het doortrekt het hele leven van de mens en geeft daaraan een zekere erotische lading. Zo heeft het seksuele leven eindeloos veel vormen en belevingen, vanaf de geslachtsgemeenschap tot en met de dagelijkse omgang tussen mannen en vrouwen.

Het is onjuist en kan zelfs gevaarlijk zijn deze erotische bepaaldheid van het menselijk leven te ontkennen. In iemand van het andere geslacht zoekt een mens immers bevrijding en bevrediging van zijn erotische, seksuele spanningen en vindt daarin ook vervulling. Daarvan moeten we niet schrikken. Zo is de mens aangelegd en deze seksuele beleving brengt de mens tot grote daden.

Zeker moet dit vermogen in banen worden geleid. Teugelloosheid op seksueel gebied maakt dat deze macht in een demonisch monster verandert, dat verwoest en doodt.

Het seksuele leven kent zijn grenzen, die dáár getrokken moeten worden waar we niet meer elkaar behagen, maar slechts onszelf bevredigen ten koste van de ander.

Gevaar

Hieruit volgt en dus ten derde: er ligt in het seksuele leven een groot gevaar. Het kan de mens beheersen; hij kan erdoor tot de ergste gruweldaden gedreven worden. Zo kan seksualiteit gemakkelijk de meest onnatuurlijke en afzichtelijke vormen aannemen. Verworden seksualiteit is drijfzand, waarin men wegzinkt; een afgrond waarin men stort; een vlam waarin een mens verteerd wordt; een muur waartegen men zich te pletter loopt.

We doen er niet goed aan de seksualiteit als een gering en onbetekenend onderdeel van het leven te beschouwen. Hier kan maar niet met allerlei mogelijke en onmogelijke vormen worden geëxperimenteerd, zoals we vandaag de dag veel zien gebeuren: liefde zonder vorm van het huwelijk, de driehoeksverhouding, vlot geregelde echtscheiding, living-apart-together, bewust ongehuwd moederschap etc.

In al dit experimenteren miskennen mensen de krachten die er in de seksualiteit liggen opgetast. Om maar niet te spreken van buiten elke orde gaande zaken als bijvoorbeeld bestialiteit. In zijn seksualiteit is de mens bewust of onbewust op zoek naar een invulling van de scheppingsbedoeling. Soms strijdt en worstelt hij daarin met God. Die worsteling kan een mens voor het leven ‘raken’, maar betekent niet dat het zonder de zegen van God verder moet (vgl. Gen. 32:22 vv.). Toch kan een mens zonder tucht aan zijn seksualiteit volkomen ten gronde gaan, lichamelijk, burgerlijk en geestelijk.

Opdracht

In de vierde plaats: het seksuele leven is een van onze grootste opdrachten. Wij moeten ons er niet voor afsluiten of er uit wegluchten, we moeten er ook niet in verdwaald of verloren raken; wij moeten er in leren wandelen. Een seksueel mens te zijn, getrouwd of ongetrouwd te zijn; we hebben een taak op aarde te vervullen, een werk van God op aarde te verrichten. Het hele leven en onze hele werkelijkheid zal doortrokken moeten worden van de overtuiging dat we er niet ‘zo maar’ zijn, niet louter als spelende mens (hoe belangrijk het spel ook voor het leven is!), maar dat we ‘mens met een opdracht’ zijn.

Het is goed jezelf af te vragen of jouw leven voldoet aan datgene, waarvan jij denkt dat het Gods opdracht voor je is. Zo zal het huwelijk, maar kan ook het ongehuwd zijn als opdracht ervaren worden. Het huwelijk is een ordening van Gods kant, met vele aspecten. In zekere zin is er in het huwelijk een ordening van de seksualiteit (vgl. 1 Cor. 7:2 vv.). In het huwelijk is er ‘dienst aan het altaar’, waar op allerlei gebied en ook in het seksuele leven offers gebracht worden (Gal. 5:24). Wanneer een mens het offer niet kent, zal hij in het huwelijk het levensgeluk niet vinden, omdat hij dan de liefde niet vindt. Ook al gaat het God daarom, dat wij mensen tot in onze vezels gelukkig zijn, toch kan een mens zich niet ongestoord ontplooiën tot het volle geluk. Wij moeten langs het altaar,

door het offer heen! Dan genees je tot geluk, waarin je het leven werkelijk leert liefhebben!

Geloof en gebed, vergeving van zonden en leiding door Woord en Geest zijn een zegen van God in die weg van het offer. Zij zullen ons bij het doel van onze seksualiteit kunnen brengen: levensgeluk, als mensen voor Gods aangezicht. Het Evangelie relativeert dan ook de seksualiteit en ziet ons als mensen op weg naar Gods toekomst, waarin niet meer getrouwd wordt en de mensen zullen zijn als de engelen in de hemel (Matth. 22:30)!

Voor deze studie heb ik veel gehad aan diverse publicaties van dr. A.A. van Ruler en dr. J. Douma, zie ook de literatuurlijst.

2. DE ETHIEK VAN HET ZEVENDE GEBOD

Spreuken 2

Maleachi 2 : 5-7, 10-16

Efeze 5

Spreuken 2:1-5

*Mijn zoon, indien gij mijn woorden aanneemt
en mijn geboden bij u bewaart,
zodat uw oor de wijsheid opmerkt
en gij uw hart neigt tot de verstandigheid,
ja, indien gij tot het inzicht roept
en tot de verstandigheid uw stem verheft;
indien gij haar zoekt als zilver
en naar haar speurt als naar verborgen schatten,
dan zult gij de vreze des Heren verstaan
en de kennis Gods vinden.*

Het komt je niet aanwaaien

Sommigen denken, dat het christelijk leven je komt aanwaaien, maar dat is niet zo. Uit de eerste vijf verzen van Spreuken 2 blijkt dit duidelijk. Hier wordt gesproken over het aannemen van woorden, het bewaren van geboden, het opmerken van wijsheid, je hart neigen tot verstandigheid, tot inzicht roepen (roepen dat je ergens inzicht, visie voor krijgt). Het spreekt ervan dat je tot de verstandigheid je stem verheft, ernaar zoekt als naar zilver, speurt als naar verborgen schatten... het zijn allemaal superlatieven. Het mag helder zijn: het christelijk leven komt je niet aanwaaien!

Tijdens de voorbereidingen van deze tweede preek over het zevende gebod heb ik me nogal bezig gehouden met wat het Oude en het Nieuwe Testament, dus wat de bijbel leert over echtbreuk, overspel en echtscheiding. Al doende ontdekte ik dat je dan steeds bezig bent met de problematiek van het huwelijksleven en dat is eigenlijk al een station te ver.

Kijk, het zevende gebod is een verbod: Gij zult niet echtbreken. Maar dan mag zeker wel de vraag gesteld worden: ‘waarom niet’ en ‘hoe dan wel?’

Misschien is hier iemand die denkt: wat is het argument voor dit gebod? Wat ligt er aan ten grondslag, dat God dit zo tegen mensen zegt?

Het argument voor het zevende gebod ligt in de hoge waarde die de Here God, de Schepper geeft aan huwelijk en seksualiteit.

Misschien moet ik het anders zeggen. Als u de studie bij de vorige preek hebt gelezen, over seksualiteit, dan zult u begrijpen dat het beter is om het andersom te zeggen: het gaat om de hoge waarde die God geeft aan de seksualiteit en aan het huwelijk. Want een seksueel leven hebben de meeste mensen, getrouwd zijn niet de meeste mensen.

We zullen dan ook niet in één keer afsteken naar het diepe water van de echtscheidingsproblematiek, maar eerst op zoek gaan naar het uitgangspunt van het zevende gebod. Om iets van de ernst van echtbreuk en echtscheiding (wat niet hetzelfde is) te begrijpen, is het nodig de bedoeling van God met seksualiteit en huwelijk te verstaan.

Oorspronkelijk plan

In feite is het zevende gebod en wat de Here God nog verder in de bijbel heeft laten optekenen over echtscheiding, over overspel, over echtbreuk, en niet te vergeten over liefde, over trouw en over het huwelijk, over hoe man en vrouw met elkaar omgaan, in feite is dat alles een manier waarop God zijn volk terugroept naar Zijn oorspronkelijke plan met seksualiteit en huwelijksverbond.

Het is niet toevallig dat wij gemaakt zijn als mannen en vrouwen. Daar heeft God een plan mee, een doel, een bedoeling. Alles wat we over deze dingen hebben gelezen is een manier van God om ons te bepalen, ons terug te brengen in Zijn oorspronkelijke plan. Hier al in dit leven.

De veroordeling van ontrouw (Mal. 2) is tegelijk een krachtige oproep tot toewijding en trouw. De waarschuwingen tegen de vreemde vrouw (Spreuken 2) zijn een aansporing om de echte liefde te leren kennen, die vrijheid en beperking kent. Ik refereer aan Spreuken 5, waar het in de vorige preek over ging: vrijheid en beperking, uw bronnen moeten niet over de straten en over de pleinen overvloeien.

Het uitgangspunt van het zevende gebod ‘Gij zult niet echtbreken’ is de ‘echt’, het huwelijk. Wij kennen dit nogal deftige woord ‘echt’ van: ‘in de echt verbon-

den worden' en 'echtgenoten van elkaar zijn'. In de echt verbonden worden is een uitdrukking voor trouwen, een huwelijk sluiten.

Ook wordt er wel eens gesproken van een 'onecht' kind. Dat betekent niet dat het kind niet bestaat of dat het een onwettelijk kind is - maar het gaat dan om een kind dat vóór of buiten de echtvereniging, de huwelijksvereniging geboren is. Zo'n kind kan dan ook officieel 'geëcht' worden, dat wil zeggen dat het opgenomen wordt in een wettig huwelijk. Het krijgt een vader en een moeder die voor hem of haar zorgen. Dit komt nog steeds voor.

Echtbreken is dus de echt, het huwelijk kapotmaken door overspel, seksueel ontrouw zijn. Overspel is: seksuele gemeenschap, geslachtsgemeenschap van iemand die getrouwd is en wel met een ander dan de eigen man of vrouw, dus bepaald geen spel. De bijbel noemt dat onomwonden zonde. Zo zelfs, dat iemand die overspelig is, het koninkrijk van God ontzegd wordt.

Leest u mee in 1 Cor. 6:9-11. 'Of weet gij niet, dat onrechtvaardige het Koninkrijk Gods niet beërven zullen? Dwaalt niet! Hoereerders, afgodendienaars, overspelers, schandjongens, knapenschenders, dieven, geldgierigen, dronkaards, lasteraars of oplichters, zullen het Koninkrijk Gods niet beërven. En sommigen uwer zijn dat geweest. Maar gij hebt u laten afwassen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd door de naam van de Here Jezus Christus en door de Geest van onze God.'

Het is heel vaak in de bijbel zo, dat de dingen zeer ernstig gezegd worden, zoals ook hier, maar dat dan direct de barmhartige weg van de genade gegeven wordt, die je dan wel moet gaan.

De bijbel is heel duidelijk voor wat betreft de ruimte waarbinnen geslachtsgemeenschap behoort beleefd te worden. De bijbel leert, zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament, dat geslachtsgemeenschap is bedoeld en toegestaan om binnen het kader van een officieel huwelijk tussen een man en een vrouw te functioneren.

Waarom trouwen?

Nu zijn er altijd mensen die vragen: 'Laat mij dan eens zien waar in de bijbel staat dat je moet trouwen. Laat mij dan eens het woord 'huwelijk' in de bijbel zien, in de echte tekst'.

Het huwelijk, als een verbond tussen man en vrouw, als relatie van liefde en

trouw waar God mee te maken heeft, komt in de hele bijbel voor. De situatie met het oude Israël is er een waarin God zich bekend maakt, voor wat betreft deze zaken, wat Zijn plan aangaat met man en vrouw. En daarom geloof ik in die stelling die ik daarnet deed, dat de bijbel leert dat de seksuele gemeenschap beperkt dient te worden tot het huwelijk.

Ik wil daar een paar tekstbewijzen bij aanhalen en met u lezen. En dan zult u zien dat de bijbel veelvuldig over deze dingen spreekt.

Ik wil beginnen met Genesis 2. De vorige keer hebben we gelezen vers 18-25, we zullen nu alleen maar lezen vers 24, want dat is een tekst die antwoord geeft op de vraag: hoe komt een huwelijk tot stand, wat is een huwelijk?

Wat staat daar dan over? Dit: ‘Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en zij zullen tot één vlees zijn.’

Deze tekst geeft geweldig zicht op het huwelijk zoals God het bedoelt.

We zien daarin drie elementen, drie werkwoorden centraal staan, het werkwoord verlaten, het werkwoord aanhangen en het tot één vlees zijn. Zo komt een huwelijk tot stand. Hoe dan?

Het gaat allereerst om:

a. Het officieel verlaten van het ouderlijk huis.

In bijbelse termen is het huwelijk niet alleen een aangelegenheid tussen twee mensen. In onze tijd is dat veel meer het geval. Als je mensen spreekt (en zeker degenen die niet tot de gemeente van Jezus Christus behoren), ontdek je dat ze heel sterk leven met de gedachte: ‘Ik vind haar aardig, zij vindt mij aardig, dus wij gaan samen met elkaar op weg. Ten diepste heeft niemand daar wat mee te maken, dat doen wij samen! ‘t Huwelijk gaat om ons!’

Sommigen houden dan ook zelfs de familie daarbuiten. Dat ligt natuurlijk helemaal binnen de sfeer van onze moderne individualiteit.

In bijbelse termen zijn echter ook de families en zeker ook de Here God direct bij een huwelijk betrokken. De man, de jonge man neemt daarin het initiatief: hij geeft het voorbeeld en maakt zich los van zijn ouderlijk huis. Hij verlaat zijn vader en zijn moeder en zal zijn meisje als vrouw ‘aanhangen’.

b. Elkaar aanhangen.

Het Hebreeuwse woord is letterlijk: lijmen, tot een onverbreekbare eenheid aan elkaar vastkleven. Niet klef, wel kleven! Onverbreekbaar in die zin dat, wanneer

het verbroken zóú worden, je niet de twee oude helften terug hebt. Dan scheurt er van beiden wat af. En daarom zou je dan kunnen spreken van twee gebroken mensen. Ik denk dat ieder van ons die iemand kent die een echtscheiding heeft meegemaakt, dit zal beamen.

c. En zij zullen tot één vlees zijn.

Dat spreekt van een onverbreekelijke eenheid vormen. ‘Eén vlees zijn’ spreekt van volkomen overgave aan elkaar, zoals die op zijn diepst emotioneel beleefd wordt in de seksuele eenwording en wel in zijn uiterste vorm: het orgasme, waar een man en een vrouw in hun gevoel, in hun seksualiteit, in hun menszijn volkomen samensmelten. Dát woord wordt hier gebruikt: samensmelten.

Seksuele gemeenschap is een lichamelijke uitdrukking van wat er van binnen aan liefde en trouw beleefd wordt. Tenminste, dat is Gods bedoeling. Dat is Gods plan met deze dingen. En al aan het begin van de bijbel lees je hierover, in Genesis 2:24, over Gods voorwaarden voor de seksuele gemeenschap tussen man en vrouw in hun gevoel, in hun seksualiteit, in hun menszijn volkomen samensmelten.

Nog voor de geschiedenis van de mensen goed en wel is begonnen, is door God al uitgesproken wat het huwelijk is.

Zo leren we dan uit Gods Woord dat alleen het huwelijk het gebied is van vrije expressie van de seksualiteit.

Dat is allemaal niet zo makkelijk. En dat gaat met veel vallen en opstaan. Je moet dat leren, maar daar gaat deze preek verder niet over, dat is stof voor een huwelijksweekend. Deze preek gaat nu over wat wil God met het huwelijk en met de seksualiteit.

Oude en nieuwe prioriteit

Het huwelijk is een verbond tussen een man en een vrouw, die elkaar zo lief hebben, dat ze bereid zijn de veiligheid van het ouderlijk huis op te geven. In het huwelijk zit een offer - de bereidheid los te laten. Bereid zijn om dat ouderlijk huis los te laten, waar je vader dingen voor je beslist en waar je moeder voor de dingen zorgt, waar de dingen gebeuren zoals je ouders dat in grote lijnen hebben bepaald. Dat is soms fijn, soms niet fijn, maar toch zit daar een bescherming in voor het leven en dat laat je los als je gaat trouwen om elkaar aan te hangen, je

aan elkaar te hechten.

Verlaten is het loslaten van de prioriteit van de kind/ouder-relatie. De prioriteit in die relatie duurt gewoonlijk totdat je gaat trouwen. Je ouders zijn door God boven je gesteld om je Zijn weg te leren en die prioriteit van de kind/ouder-relatie wordt verlaten, losgelaten om te gaan aanhangen, samenhechten in een nieuwe prioriteit, namelijk die van de man/vrouw-relatie. Dat zijn de beddingen waar de bron van de seksuele beleving in veiligheid naar Gods plan functioneert. Of om het nog positiever, nog blijer te zeggen: dat zijn de beddingen waarbinnen de genieting van het seksuele leven thuishoort. Zo worden een man en een vrouw in deze weg van Genesis 2:24, in het huwelijk een nieuwe, zelfbeslissende eenheid voor God.

Is het fijn om getrouwd te zijn? Ja, het is fijn om getrouwd te zijn. Is het makkelijk om getrouwd te zijn? Nee, het is niet makkelijk om getrouwd te zijn. Is het fijn om ongetrouwd te zijn? Vraag dat aan een ongehuwde.

Er zijn er die zeggen: 'Ja, dat is mijn weg in het leven'. En er zijn anderen die zeggen: 'Het is niet makkelijk om ongetrouwd te zijn'.

Is het leven van een mens gemakkelijk? Nee, het menselijk leven na de zonde is niet gemakkelijk. In het menselijk leven is verwording. In het huwelijksleven is verwording. In het leven van de man, in het leven van de vrouw en in de gezinnen is verwording. De zonde trekt overal door, maar God bepaalt ons zoals een vader zijn kinderen bij Zijn bedoeling en Hij zegt: 'Hier is Mijn Woord, dit zijn Mijn principes, dit zijn Mijn wegen en Mijn zoon, Mijn dochter, als je een goed leven wilt hebben, voorzover dat kan in dit ondermaanse, ga dan deze weg, daar is dit woord voor gegeven'.

Verantwoordelijkheid

Het mag duidelijk zijn dat deze hoge roeping, deze hoge standaard van liefde en trouw, niet pas begint bij de officiële huwelijkssluiting. Je voelt wel aan als deze dingen zo gezegd zijn, als je weet hoe je Maker het bedoelt en hoe Hij wil dat wij leven, dat dit een grote verantwoordelijkheid geeft.

Ethiek is immers: verantwoord handelen, antwoord geven op wat gezegd is.

Tegen de jonge mensen zeg ik: wat je nu gehoord hebt, daar ben je ook verantwoordelijk voor. Dan kan je zeggen: 'Ja, ik heb mijn verstand op nul gezet, ik hoorde het niet' - nou, dan zal de Here je daar misschien wel een vraag over

stellen. Nu je het weet, geeft dat een grote verantwoordelijkheid.

Als je een christen zegt te zijn, wil je gaan doen wat Jezus zegt. Niet alleen de mooie woorden zeggen of de liedjes zingen, maar doen wat Hij zegt. Adeldom verplicht!

Als je gedoopt wordt in water dan zeg je: mijn oude mens van zonde is gestorven.

Paulus zegt: dan zul je voortaan in 'nieuwheid des levens' wandelen. Dat is je weg en er zijn een heleboel dingen die prachtig zijn, maar er zijn ook een heleboel dingen die daar niet meer bij horen, bij die nieuwheid des levens.

Wat ik daarnet uit de bijbel heb laten zien over het huwelijk heeft met ieder van ons, jong en oud, getrouwd of ongetrouwd, te maken. Want het beschrijft niet alleen een daad - trouwen of niet trouwen - maar het vraagt om een bepaald innerlijk leven. Het gaat om een innerlijke houding en wel deze: hoe ga ik met die ander, met die jongen, met dat meisje om? Hoe ga ik met mezelf, met mijn seksualiteit om? Hoe ga ik als getrouwde man met een ongetrouwde vrouw in de gemeente om? Hoe gaat u als getrouwde vrouw met een getrouwde man in of buiten de gemeente om? Hoe ga je met kinderen om? Dat heeft allemaal te maken met dit zevende gebod: gij zult niet echtbreken. Want het gaat niet alleen om de daad, het gaat om de juiste innerlijke houding. En dan is er zeker nog de vraag: hoe ga ik met mijzelf, met mijn eigen seksualiteit om?

Maagdelijk

In het oude Israël behoorde een meisje, en naar ik aanneem ook een jongen (al staat dat niet beschreven) maagdelijk te zijn als zij trouwde.

Ik geloof dat ook een jongen maagdelijk kan zijn, geen maagd, wel maagdelijk, namelijk 'geen gemeenschap gehad hebbend met'. Je kunt dat schitterend lezen in Deut. 22 vanaf vers 13. Daar staat er een heel verhaal over. Het was zelfs zo in het oude verbond dat, wanneer een man erachter kwam dat zijn vrouw geen maagd meer was, hij haar als het ware aan haar ouders kon teruggeven, zo van: hier is ze weer. Daar moet je vandaag de dag eens om komen!

Ik weet wel dat onze moderne samenleving om zulke normen lacht. Als ik dit op een zeepkist op de markt ga verkondigen en er komen jonge mensen bij, dan zullen ze roepen: 'Ha, wat een oubollige figuur zeg, is dat Hans Bette van de

Regenboog? Niet te geloven zeg. Dat is ook wat voor de jonge mensen die daar zitten!’

Ik weet wel dat de wereld om ons heen daar om lacht en dat de statistieken aangeven dat 43% van de Amerikaanse kerkelijk betrokken tieners vóór hun 18e al tot seksuele gemeenschap is gekomen (onderzoek Josh McDowell Ministry). Daar schrok ik van, ik dacht: dat is natuurlijk 43% van de mensen die Gods Woord niet kennen, maar nee, het waren allemaal evangelische en pinksterkerken die ik daar op een rij zag staan, ik wist niet wat ik zag! Kerkelijk betrokken jongeren!

Maar ik weet ook dat dit soort gedrag, dat Gods geboden met voeten treedt, oorzaak is van een vloedgolf van echtscheidingen en een epidemie van gezinsverdriet om niet te spreken van het diepe dal van kinderleed dat voortkomt uit ontwrichte gezinnen.

Zeg ik teveel, als ik geloof dat God om ons treurt als wij Zijn geboden - dit zevende gebod - met voeten treden? Zeg ik teveel, als ik vaststel dat ook wij, dat ook onze jonge mensen te lijden hebben van het leven in een van seks doortrokken maatschappij? Zeg ik teveel, als ik zie dat overal waar geadverteerd wordt voor welk artikel dan ook (laten we zeggen voor ijsblokjes), de erotiek naar voren komt?

Ik moet denken aan wat ik ooit eens gelezen heb bij C.S. Lewis, om de dwaasheid van dit element te laten zien, over de geestelijke moraal op het punt van de seksualiteit. Hij zei het ongeveer zo: Stel je nu eens voor dat je aankondigt, dat een mooie vrouw zich langzaam gaat ontkleden. Daar krijg je geweldige massa's mensen voor bij elkaar. En niet alleen mannen, daar krijg je mensen voor bij elkaar. Er is toch ook zo'n club met mannen die dat doen - hoe heten die ook weer - (gelukkig, jullie weten het niet). In ieder geval gaan ze weer terug naar Adam...

C.S. Lewis schrijft dus: daar komen massa's mensen op af. Maar nu de dwaasheid van dit alles. Hij zegt: Stel je nu eens dit voor: we gaan een tafel klaarmaken, een grote tafel met een schijnwerper erop, honderden plaatsen erom heen, iedereen kan gaan zitten en op die tafel staat een groot, heerlijk gerecht met een laken erover heen. Nu wordt dat laken héél langzaam van het gerecht afgehaald. Hoeveel mensen zouden daarnaar komen kijken?

Is dat geen schitterend voorbeeld van C.S. Lewis? Om te laten zien wat een dwaasheid dit eigenlijk is, wat verwrongen, wat uit zijn verband gerukt! Zelfs in

het vrome Veen kunnen we daar niet om heen!

Bespreekbaar

Ik roep de ouders van onze gemeente op in het gezin te praten over seksualiteit en over de vragen die bij je kinderen opkomen. En als je kinderen geen vragen stellen, dan moet je niet denken dat ze er niet zijn. Dan moet je het zelf aanpakken en er eens met hen over gaan praten.

Mag ik u als ouders oproepen om eens naar de boekhandel te gaan en een goed boek te kopen over seksualiteit en dat uw kinderen te geven. En dan moet u dat boek niet in een zakje laten zitten en zo geven van: 'Eh, hier heb ik wat voor je, da's wel aardig om 's te lezen, je komt in de leeftijd...' Nee, dan moet u het eerst helemaal zelf gaan lezen, en dan geeft u het aan uw kind en u zegt erbij: 'Als je het gelezen hebt en er zijn vragen over, dan ben ik bereid er met je over te praten'.

Er wordt te weinig gepraat over wat er van binnen leeft in de kinderen, en als dingen niet besproken kunnen worden, dan worden ze vaak in het geniep gedaan. Openheid over deze dingen is van groot belang, om de zaken rondom seksualiteit en erotiek niet in een volkomen verkeerd daglicht te laten komen.

Is dat makkelijk? Het is heel moeilijk! Want je moet bij jezelf een zekere gêne overwinnen om met je eigen kinderen hierover te praten. Het is veel makkelijker om een huwelijksweekend te houden dan om de tafel te gaan zitten met je eigen kinderen en over deze dingen te praten. Je moet je gêne overwinnen, er moet een band zijn, je moet ervoor bidden.

Maar ik zou tegen ouders van Evangeliegemeente-kinderen willen zeggen en tegen alle andere ouders: doe het! Het is niet alleen de moeite waard, het is noodzakelijk in deze voor onze jonge mensen zo verwarrende tijd. Het is noodzakelijk dat ze een vader en een moeder hebben, zo die nog leven, die met hen over deze dingen spreken.

Wat God samengevoegd heeft

Het zevende gebod is behalve een verbod ook een oproep om strijd te voeren tegen de moderne immoraliteit en normloosheid, die hand over hand toeneemt in

onze tijd, en te zoeken naar een bijbels perspectief op de seksualiteit. Het Nieuwe Testament bevestigt en verdiept het onderwijs over het huwelijk, zoals we dat lezen in Genesis. Ook hier wordt op meerdere plaatsen aangegeven dat het huwelijk het enige kader is waarbinnen seksuele gemeenschap is toegestaan. Lees bijvoorbeeld 1 Cor. 6 en 7, dus bij de apostel Paulus. U kunt het lezen bij de Here Jezus als Hij erover spreekt zoals in Mattheüs 19. U kunt het lezen bij de schrijver van de Hebreeënbrief, als hij spreekt over de reinheid van het huwelijksbed (Hebr. 13:4). De bijbel spreekt er ruim en openhartig over. Vooruitgrijpen op het huwelijk door met twee tentjes op vakantie te gaan en genoeg te hebben aan één slaapzak is buiten Gods orde!

Overigens geldt dat ook voor het ongehuwd samenwonen van jonge of oudere mensen. Dan hoor je zeggen: Wat is daartegen, als wij toch van elkaar houden en elkaar trouw zijn?

Allereerst geldt hier het woord van de Here Jezus: 'Wat God heeft samengevoegd, scheidt de mens niet' (Matt. 19:6). Nu zie ik een paar verbaasde gezichten. Want die tekst heeft toch betrekking op de echtscheiding, in plaats van op het samenwonen?

Jezus zegt dit direct nadat Hij die tekst uit Genesis 2:24 citeert, die we met elkaar gelezen hebben: dat een man zijn vader en moeder zal verlaten, zijn vrouw zal aanhangen en zij zullen tot één vlees zijn. In één zin gaat Jezus door en zegt: 'Wat God samengevoegd heeft, scheidt de mens niet'. Daarmee bedoelt Hij niet, dat elke concrete man en vrouw in een huwelijk door God zijn samengevoegd, alsof God voor ieder huwelijk verantwoordelijk zou zijn. Hij zegt dit over de door God gegeven samengevoegde ordening van het huwelijk, van verlaten, aanhangen en de seksualiteit! Daarom staat er ook: 'wat' God heeft samengevoegd en niet 'wie' God heeft samengevoegd. Wát God heeft samengevoegd is liefde en trouw, huwelijk en geslachtsgemeenschap!

Dat neemt natuurlijk niet weg dat je als man en vrouw mag belijden en daar heel blij mee mag zijn, dat God je bij elkaar heeft gebracht - en als dat zo is bevestigd in een huwelijk, mag je die echtverbintenis niet verbreken, zegt Jezus één regel verder, dat verbiedt de Here.

Als je ongehuwd gaat samenwonen is daar de mogelijkheid opengelaten om van elkaar af te komen. De willekeur is principieel ingebouwd.

Bij samenwonen wóón je immers niet alleen samen onder één dak, maar je lééft

samen. Je hebt en doet alles samen. Samen delen van huis, bed en lijf. En daar kom je net zo min gemakkelijk vanaf als in het huwelijk.

Mensen die na jaren samenwonen uit elkaar gaan, blijken net zo'n trauma op te lopen als mensen die gescheiden zijn. De emotionele gevolgen zijn vaak net zo erg. En dan is daar het grootste gevolg, de schuld - omdat je buiten de wil van God iets doet, iets uit elkaar haalt wat Hij heeft willen samenvoegen. Mag ik het eens zo zeggen: samenwonen is ook scheiden van wat God heeft samengevoegd.

Nu zou iemand kunnen zeggen: 'Hoe zullen wij dan leven?' Dezelfde soort vraag als die de discipelen aan de Here Jezus stellen in Mattheüs 19: 'Hoe staat het dan met een man en een vrouw?' We gaan daar in de volgende preken zeker nog mee verder. Maar laten we ons nu realiseren dat ons leven en ons lichaam geschonken gaven zijn. En dat elk mens in zijn eigen leven en op zijn eigen wijze Gods liefde mag ontvangen om die uit te delen aan zijn naaste. Maar dan wel binnen het plan van God. En het is bij God altijd zo, dat de vrijheid beperkingen kent.

Waar de Geest is, daar is vrijheid, ja, mèt haar beperkingen, dat is de hele bijbel door zichtbaar. Gebondenheid aan God en Zijn Woord, dat is ware vrijheid!

3. SCHEIDEN IS LIJDEN

Mattheüs 19:1-12

1 Cor. 7:10-24

Mattheüs 19:1-12

En het geschiedde, toen Jezus deze woorden geëindigd had, dat Hij uit Galilea vertrok, en Hij kwam over de Jordaan in het gebied van Judéa. En vele scharen volgden Hem en Hij genas hen aldaar. En er kwamen Farizeeën tot Hem om Hem te verzoeken, en zij zeiden: Is het geoorloofd zijn vrouw weg te zenden om allerlei redenen? Hij antwoordde en zeide: Hebt gij niet gelezen, dat de Schepper hen van den beginne als man en vrouw heeft gemaakt? En Hij zeide: Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en die twee zullen tot één vlees zijn. Zo zijn zij niet meer twee, maar één vlees. Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheidde de mens niet. Zij zeiden tot Hem: Waarom heeft Mozes dan bevolen een scheidbrief te geven en haar (daarmede) weg te zenden? Hij zeide tot hen: Mozes heeft u met het oog op de hardheid uwer harten toegestaan uw vrouwen weg te zenden, maar van den beginne is het zo niet geweest. Doch Ik zeg u: Wie zijn vrouw wegzendt om een andere reden dan hoererie en een andere trouwt, pleegt echtbreuk. De discipelen zeiden tot Hem: Indien voor een man de zaak met zijn vrouw zó staat, is het niet raadzaam te trouwen. Doch Hij zeide tot hen: Niet allen vatten dit woord, alleen zij, aan wie het gegeven is. Er zijn immers gesnedenen, die zo uit de moederschoot geboren zijn, en er zijn gesnedenen, die door de mensen gesneden zijn, en er zijn gesnedenen, die zichzelf gesneden hebben, terwille van het Koninkrijk der hemelen. Die het vatten kan, die vatte het.

Wijsheid is van God

Het gaat in deze prediking naar aanleiding van het zevende gebod over echtscheiding. U moet dit niet zien als een los onderdeel, maar als een vervolg op de vorige preken over dit onderwerp.

Echtscheiding is een zeer geladen onderwerp, temeer omdat degenen die zelf een echtscheiding hebben meegemaakt daaraan de pijnlijkste herinneringen hebben overgehouden. Door erover te spreken lopen zij gevaar dat veel daarvan naar boven komt - met alle verdriet van dien. En dat geldt niet alleen volwassenen, maar zeker ook voor hen die als kind de traumatische ervaringen van ruzies en innerlijke verscheurdheid door echtscheiding van hun ouders hebben meegemaakt.

Ik heb dan ook geworsteld met de vraag: wat is wijsheid - zal ik dit onderwerp nu wel of niet in deze serie over de tien geboden behandelen? Ik zou er ook een studie over kunnen schrijven en het daar maar bij laten. Zoals u begrijpt heb ik besloten er toch over te preken vanwege het antwoord dat ik vond op die vraag: wat is wijsheid? Van dat antwoord wil ik iets doorgeven.

Wijsheid is mijns inziens de dingen leren zien vanuit Gods oogpunt: wat zegt God hierover? De bijbel zegt dan ook: 'De vreze des HEREN is het begin der kennis' (Spreuken 1:7). Wijsheid heeft alles te maken met God. Wijsheid is: de oorzaken van de problemen opsporen en niet bij symptomen blijven staan. Het is wijsheid om te leren Gods principes toe te passen op de kernproblemen van het leven (dat is het allermoeilijkste!). Je kunt op een zeker moment wel weten wat de Schrift van de dingen zegt en je kunt wel weten waar de oorzaken van de problemen liggen, maar het moeilijkste is om dat wat je weet, dat wat je hoort, dat wat je ervaren hebt van Gods openbaring om te zetten in de praktijk van je dagelijks leven.

Zo bid ik, dat wijsheid en genade, liefde en de Heilige Geest ons mogen leiden.

Het ontwerp is van God

Er zijn in grote lijnen twee manieren om het moeilijke onderwerp van de echtscheiding te bestuderen. Namelijk door observatie van de praktijk en door exegese van het Woord van God. Beide methoden heb ik in de loop der jaren geprobeerd te volgen. Ik heb geluisterd naar en gelezen over de diepe emoties en de

ellende die echtscheiding met zich meebrengt. Alleen zij die er zelf doorheen zijn gegaan, weten hoeveel pijn, innerlijke strijd en woede het met zich meebrengt om door en door bedrogen en verlaten te worden door degene naar wie je hart uitgaat of uitging. Echtscheiding brengt hen die ermee te maken hebben in een trieste wereld vol van onbegrip, teleurstelling, bitterheid en soms zelfs in gevoelens van totale verworpenheid.

Het is dan ook van groot belang hoe wij als gelovige mensen met elkaar omgaan als één van ons dit beleeft.

Toch geloof ik niet dat je door naar al dit verdriet te luisteren een goed beeld van de problematiek van de echtscheiding krijgt. We missen dan namelijk dat wat God, de Schepper en Onderhouder van ons leven, van deze dingen vindt. Dàt lezen we in de bijbel. Hoe moeilijk het soms ook is om het te begrijpen en toe te passen in ons leven - in de Schrift vinden we wat God als Ontwerper van ons leven ervan zegt en dáár horen we hoe wij leven zullen. Bij Hem is ook de kracht om te volbrengen wat Hij vraagt - ook op het gebied van huwelijk en seksualiteit. Hij zegt niet alleen hoe het moet, maar Hij is er Zelf bij. Hij schenkt je kracht. Hij is door Zijn Geest bij je. Hij wil je door de strijd, door de moeite, door het verdriet heen dragen als je op Zijn Woord wilt bouwen. Vandaar ook de uitgebreide Schriftlezing voor de prediking; veel uit de woorden van Jezus en veel uit de brief van Paulus.

Het is frappant dat wij aangaande het onderwijs over huwelijk, seksualiteit en echtscheiding en alles wat daarmee te maken heeft, zoveel leren van twee vrijgezelle mannen. Twee alleengaanden. Hoe kan dat toch? Dat kan doordat zij (de Zoon van God en de dienstknecht van God) een diepe persoonlijke relatie met God hebben. En dan kun je, zelfs al heb je het zelf niet meegemaakt, toch iets zeggen over deze bijzonder ingewikkelde materie. Laten we daarom bij het spreken over dit onderwerp veel naar die woorden van Jezus en van Paulus luisteren.

Toen ik me op deze preek voorbereidde, had ik het gevoel een soort polsstokspringer te zijn. Ik weet niet of u dat wel eens gezien hebt. Dan kom je eerst rustig aanlopen met de stok die veel te groot lijkt, dan zie je de sloot en dan wacht je nog even. Dat doen polsstokspringers ook. Op een gegeven ogenblik kom je aanrennen met een behoorlijke vaart en dan gaat die polsstok in het water en klim je aan de polsstok omhoog.

De stok is in dit beeld dan het Woord van God, je klimt daarmee omhoog en dan

kom je door kracht van de Heilige Geest over dat geweldige water, die enorme sloot van moeite heen. Zo voel ik mij nu ook, als een polsstokspringer: ik hoop niet dat ik in het water val. Het is immers heel makkelijk voor u om mij na deze preek gewogen hebbende, te licht te bevinden en heel makkelijk voor anderen om mij gewogen hebbende, te zwaar te bevinden. Voor mij is het de sprong met de polsstok. Een sprong, maar wel met Gods Woord.

Een boterbriefje?

De bijbel spreekt over het huwelijk in termen van een verbond. God spreekt altijd als het gaat over relaties in termen van het verbond. Zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament wordt de verhouding tussen God en Zijn volk vergeleken met een huwelijksverbond. Wanneer Israël het verbond met God loslaat en andere goden, afgoden achterna loopt, worden ze door profeten opgeroepen hun ontrouw en overspel als zonde te belijden en terug te keren tot de God van hun trouwverbond. Afgoderij wordt in het O.T. zelfs hoererij genoemd en ten strengste veroordeeld. Het komt in heel de bijbel tot ons dat mensen, die zich daarmee bezighouden het Koninkrijk van God niet zullen beërven. Mensen die daarin hun leefwereld hebben, passen niet binnen de heiligheid van God.

Stel nu dat iemand naar u toekomt die zegt: ‘Jullie zijn in de Regenboog bezig over de tien geboden hè? Nou, dat zevende gebod: gij zult niet echtbreken, dat zie ik toch anders’. Die persoon zegt dan: ‘Ik zie het huwelijk als een contract tussen twee mensen met als basis de liefde’. Hoe zou u daarop antwoorden? Daar moet u eens over nadenken.

Stel dat we tien of twintig jaar verder zijn en dat er een heleboel mensen niet meer trouwen, dan weten uw kinderen nauwelijks wat trouwen is! Dan komen ze naar je toe met de vraag: ‘Wat is dat eigenlijk, trouwen! Waarom moet je nou een boterbriefje halen...’ Een verschrikkelijk woord vind ik dat. Sommige mensen gaan geen boterbriefje halen bij de gemeente maar wel bij de notaris. Is dat nou roomboter of margarine... Maar wat nu als je kinderen dat zeggen, want dat gaat gebeuren als je kinderen hebt. ‘Hoe zit dat nou met dat trouwen? Waarom doen wij dat nog zo in de Regenboog? Bij mij op school doet niemand dat! Ze gaan met elkaar naar bed en zus en zo, maar ik hoor nooit van trouwen. Waarom doen wij dat dan wel als christenen?’ Kunt u ze dan een antwoord geven?

Nu zijn er mensen die zeggen: ‘Dan moet ik eerst een tekst zoeken’. Je hebt

mensen die zoeken voor elk antwoord één bijbeltekst, dan hebben ze ‘t gevonden! Daar staat het! En dan zeggen de kinderen (want die zijn daar heel sterk in): ‘Pappa, waar staat die tekst nou?’

Zo eenvoudig is het niet als het over het huwelijk gaat. Het gaat namelijk niet om één woord, één regel, maar ‘t gaat om de geest van de Schrift. Het is niet zo eenvoudig om te laten zien dat de bijbel het huwelijk ziet als een verbond.

Hebt u even kunnen nadenken over die vraag? Een contract tussen twee mensen, tussen man en vrouw met als basis de liefde... Waar is God dan? En waar is de trouw?

Contract of Verbond

Wat is nu het verschil tussen een verbond en een contract? Ik zal mijn best doen dat uit te leggen.

Een contract is een overeenkomst. Daar gaat het om de verplichtingen die je aangaat: ik zal dit doen en jij zult dat doen. En die verplichtingen vormen dan (geven vorm aan) de relatie.

Een verbond omvat veel meer dan een contract. Een verbond betreft een veel diepgaander en persoonlijker verhouding. Bij een verbond gaat het om jezelf; een verbond is een onderlinge vereniging van personen. Daarom noemen we een huwelijk soms wel een echtvereniging.

Een verbond is niet een paar regels die aangeven wat jij doet en wat ik doe, maar het is een vereniging van mensen. In een vereniging, in een verbond gaat het dus om personen en daarin wordt de verhouding tot elkaar geregeld. Het gaat om mensen.

Een bijbels verbond werd gesloten onder de aanroeping van de naam van de Here waarbij verbondsgenoten elkaar trouw beloofden. In een christelijk huwelijk wordt dat huwelijk gesloten onder aanroeping van de naam des Heren, van de naam van Jezus Christus, en de verbondsgenoten (de echtgenoten) beloven elkaar liefde en trouw.

In een contract worden voorwaarden opgenomen waaronder de verplichtingen van die overeenkomst gelden, maar ook hoe ze beëindigd worden. In elke menselijke overeenkomst wordt gesproken over de beëindiging van die overeenkomst. Bij een bijbels verbond is dat onmogelijk. Het huwelijk is geen overeenkomst die weer opgezegd kan worden. Wie ‘in het huwelijk treedt’, treedt een verbond

binnen en verbindt zich voor het hele leven. Dat is het beeld dat de bijbel ons van het huwelijk geeft. Is dat makkelijk? Dat heb ik in de vorige preek ook gevraagd. Nee, dat is niet makkelijk.

Ik heb laatst een scriptie gelezen met de titel: 'Tot de dood ons scheidt?!' Daar gaat het om in het huwelijk: tot de dood ons scheidt. Soms komt die scheiding al in het leven, als een van beiden bijvoorbeeld dement wordt, of zo zwaar ziek dat je niet meer bij elkaar kunt leven. Is een huwelijk makkelijk? Welnee. Maar het is wel bedoeld voor het hele aardse leven. Dat is Gods plan. Daarom zeggen we dat ook bij een huwelijkssluiting: tot de dood ons scheidt, dus voor het hele leven. Dat is het beeld dat de bijbel ons van het huwelijk geeft.

Een man en een vrouw, die vóór het huwelijk twee aparte individuen waren, zijn voor Gods aangezicht tot één nieuwe levenseenheid geworden.

Wij hebben het gelezen: tot één vlees zijn, dat zijn de woorden van Jezus, de woorden van Paulus. De apostel Paulus gebruikt in Efeze 5 om dit uit te leggen het beeld van een lichaam, waarvan de man het hoofd en de vrouw het verdere van het lichaam vormt. En zo zijn zij met elkaar een eenheid. Getrouwde mensen zullen niet meer als zelfstandige onafhankelijke individuen verder leven. Als je dus ooit ergens een man tegenkomt die hoofd is en zich gedraagt als zonder lichaam, dan is dat onbijbels, eigenlijk in Gods oog onbestaanbaar. Een man die getrouwd is, kan niet meer denken buiten zijn vrouw om. En een vrouw die getrouwd is, kan niet alleen als lichaam iets doen in de wereld, zij is door het huwelijk verbonden met haar man. Elk van beiden heeft zich ten volle in te zetten voor deze nieuwe levenseenheid, die wij een 'trouwverbond' noemen. Vanuit deze fundamentele gedachte van het huwelijk als een verbond is echtscheiding iets als het in tweeën snijden van een levend lichaam, als een soort chirurgische ingreep, waar de dood op volgt.

Vrije moraal

Nu is het opvallend dat er op dit punt veel eenheid is onder hen die zich op Gods Woord beroepen, namelijk eenheid over het feit dat het huwelijk een zaak voor het leven is. Zodra echter dat verbond totaal niet functioneert, gaan de meningen behoorlijk uiteen. Sommige christelijke kerkgenootschappen laten echtscheiding in het geheel niet toe. De R.K. Kerk beschouwt het huwelijk als een van de zeven sacramenten (heilsordeningen) en kent als zodanig geen plaats toe aan de

echtscheiding. Dat betekent natuurlijk niet dat er geen gescheiden rooms-katholieke mensen zijn!

Andere kerken laten echtscheiding schoorvoetend toe, in heel speciale gevallen van algehele huwelijksontwrichting. En dan zijn daar altijd veel anderen bij geweest om dat vast te stellen.

Weer andere christelijke kerken hebben een vrijere gedachte over het huwelijk en de echtscheiding.

In de wereld buiten de kerk, waar men meent aan Gods Woord geen boodschap te hebben, is onder andere vanwege een volslagen andere visie op huwelijk en seksualiteit ook de echtscheiding in een geheel ander daglicht gekomen. U begrijpt wel: als je een en ander gaat losmaken van Gods Woord, als je heel anders gaat denken over de plaats van seksualiteit en over de plaats van het huwelijk, dan komt ook dat gebeuren van echtscheiding in een heel ander licht. Want wie niet trouwt, hoeft ook niet te scheiden. De radicaalste oplossing van de echtscheidingsproblematiek is: niet meer trouwen. Wel de lusten van zo'n contract nemen, maar niet de lasten. Daar komt dan ook dat samenwonen vandaan, waarover ik in de vorige preek uitvoeriger heb gesproken.

In feite heeft deze vrije moraal, los van Gods geboden, de levens van de meeste mensen om ons heen diep beïnvloed. En hoe diep die vrije moraal ook òns kan beïnvloeden door wat wij horen, door wat wij met anderen bepraten, door de bladen die wij lezen, door de programma's die wij horen en bekijken en door alles wat er op ons afkomt naast het Woord, daarover durf ik geen uitspraak te doen. Maar ik weet wel wat de statistieken zeggen, want dat heb ik nagezocht. De statistieken van 1992 geven aan dat in Nederland een op de drie huwelijken in echtscheiding eindigt en dat een op de vijf kinderen (in 1994) in de westerse wereld voor hun 21ste jaar met scheiding van hun ouders te maken heeft gehad. Het verdriet achter deze cijfers is niet te peilen.

En we zijn op weg naar een nog eenvoudiger en veelkleuriger wetgeving op het gebied van huwelijk en echtscheiding.

Bij de tijd?

In de discussienota 'Familierecht bij de tijd' heeft de PvdA deze maand (mei 1995) vergaande voorstellen aan de Tweede Kamer gepresenteerd. Volgens dit rapport loopt het zogenaamde familierecht (gezin als bouwsteen -niet meer de

hoeksteen- van de samenleving) flink achter bij de werkelijkheid. En daarom is dit rapport opgesteld, om de wetten aan te passen aan de werkelijkheid.

Typisch: wij passen vandaag de dag de wetten aan bij de werkelijkheid, maar we zijn niet bereid om de werkelijkheid van ons leven aan te passen aan de principes die de Schepper en de Maker van het leven geeft. Hoe komt dat? Dat is opstand, dat is zonde, dat is rebellie. Dat is wat de mens ten diepste altijd van God afhoudt.

Waar gaat het om in die wetten? Naast het huwelijk (want je moet niet gelijk over 'die christenen' heenwalsen, dan krijg je weer zoveel commotie...) moet er een zogenaamd partnercontract komen dat openstaat voor iedereen. Homoseksuele paren en nauwe bloedverwanten die tot nu toe niet kunnen trouwen, kunnen dan middels zo'n contract dezelfde status krijgen als gehuwden - met alle voordelen die dat heeft voor wat betreft nalatenschap en dergelijke. Hoort u wat ik zeg: met alle voordelen die dat heeft, de lusten.

Ook stelt men voor om in plaats van slepende echtscheidingsprocedures te komen tot een meer eigentijdse, eenvoudige 'uitstapregeling', zo heet dat letterlijk.

Arme kinderen van ouders met een partnercontract, inclusief moderne uitstapregeling! Maar ook: arme kinderen van ouders die elkaar in een zogenaamd aan de buitenkant opgeklopt christelijk huwelijk het leven zo zuur maken, dat je er ziek van wordt en dat er niet in te leven valt. Wat een ellende op dit gebied!

In Israël was het in de dagen van de Here Jezus toegestaan onder bepaalde voorwaarden van elkaar te scheiden. Onder de wetgeleerden van die tijd bestond ook verschil van mening over dit onderwerp. De een vond dat een man om allerlei redenen zijn vrouw weg kon sturen, bijvoorbeeld als ze geen kinderen kon krijgen en sowieso in geval van overspel. Het werd echter doorgevoerd tot bijvoorbeeld het laten aanbranden van het eten. Welke reden een man ook maar kon vinden, hij was bij die stroming van rabbi's altijd wel in staat om zijn vrouw de laan uit te sturen.

Er was uiteraard een andere richting, die vond dat het niet om allerlei redenen geoorloofd was te scheiden. Je had toen ook al de 'rekkelijken' en de 'preciesen' - de ruimdenkenden en de strengen.

Met hun vragen rond de echtscheiding benaderden ze de Here Jezus 'om Hem te verzoeken'. Ze wilden Hem een uitspraak ontlokken die Hem in moeilijkheden zou brengen. Dat is heel makkelijk op dit spiegelgladde ijs van de echtscheiding! Daarom moeten wij elkaar ook niet zo benaderen. Wij moeten, ik moet

naar Jezus luisteren en dan nog 's en nog 's naar Jezus luisteren. Naar het Oude Testament luisteren, bidden en weer naar Jezus luisteren vóór we aan elkaar gaan vragen: 'Zeg, wat vind jij daar nou van? Ik weet iemand die dit en die dat, wat vind jij daar nou van?' Dat moeten we niet doen. Daarmee kun je elkaar in moeilijkheden brengen.

Ik ben er dus nog lang niet uit, dat hebt u wel gevoeld. Niet alle bomen overleven een flinke storm; er worden er heel wat ontworteld. Zo lopen ook heel wat huwelijken stuk in de storm van dit leven. Maar niet alleen door storm, ook door worm! Soms knaagt er een worm van overspel, van onreinheid, van incest aan de wortels van een huwelijksboom. Soms is er een jarenlange ruziesfeer in een gezin. Hoe zullen wij dan leven? Ik hoop de volgende keer het antwoord van Jezus en van Paulus op de voet te volgen.

4. EEN ONMOGELIJKE WERKELIJKHEID

Marcus 10:1-12

Mattheüs 5:27-28 en 31-32

1 Cor. 7:1-16 en 25-35 en 39-40.

Mattheüs 5:31-32

Er is ook gezegd: Al wie zijn vrouw wegzendt, moet haar een scheidbrief geven. Maar Ik zeg u: Een ieder, die zijn vrouw wegzendt om een andere reden dan ontucht, maakt dat er echtbreuk met haar gepleegd wordt; en al wie een wegzondene trouwt, pleegt echtbreuk.

Bewaren

Er is in onze tijd geweldig veel aan de hand rondom huwelijk en seksualiteit. Als je je ogen en oren ervoor open hebt, dan loop je er elke dag tegenaan. Ik heb wel eens gezegd dat ik geloof, dat dit zevende gebod zijn uitstraling heeft als een licht dat schijnt over het hele gebied van ons man- en vrouw zijn. Het zevende gebod, zoals God dat gaf aan Israël terwijl ze daar stonden in de woestijn, was niet slechts bestemd voor de gehuwden in Israël. Het was niet zo dat Mozes bij het doorgeven van de geboden zei: 'Nu heb ik nog een gebod voor de getrouwden, de anderen hoeven niet meer te luisteren'. Nee, zo is het niet. Gods geboden gaan allen aan, die naar Zijn wil hun leven willen inrichten. Dus ook wij, die niet meer onder de wet maar in de genade leven, tonen onze liefde voor de Here Jezus door Zijn geboden te bewaren. Dit is een geweldig belangrijke gedachte. Mensen vragen voortdurend: zijn we nou niet helemaal van die wet af? Dan wil ik u graag meenemen naar wat Jezus daarover zegt in Johannes 14. Er is veel meer over te zeggen en ik verwijs dan ook naar de eerste drie preken over dit onderwerp, maar ik wil het geheugen even opfrissen door te lezen uit Johannes 14, waar door de Here Jezus de vraag gesteld wordt: 'Wie is het die Mij liefheeft? Waar blijkt de liefde voor God uit?'

Vers 15: Wanneer gij Mij liefhebt, zult gij mijn geboden bewaren. Vers 21: Wie

mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het, die Mij liefheeft; en wie Mij liefheeft, zal geliefd worden door mijn Vader en Ik zal hem liefhebben en Mijzelf aan hem openbaren. Vers 23: Jezus antwoordde en zeide tot hem: Indien iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren en mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en bij hem wonen.

Jezus geeft heel duidelijk antwoord, ook op andere plaatsen op de vraag over de relevantie van de geboden. Wanneer mensen naar Hem toekomen en zeggen: 'Wat moeten wij doen om het eeuwige leven te beërven? Wat zijn de geboden van God, waaraan ik moet voldoen?', dan is het Jezus die teruggrijpt naar de tien geboden.

Hij zegt dan dat je de geboden moet bewaren. Wat is bewaren? Is dat in een kast opbergen? 'Ik heb ze wel, de geboden van God, ik bewaar ze geweldig goed! Ze liggen bij mij in de kast! Ik kijk er nooit naar, ik leef er niet naar, maar ik heb ze wel!'

Is dat het bewaren wat Jezus bedoelt? Nee. Geboden bewaren bij Jezus is: ze in acht nemen, ze doen, ze volbrengen in Zijn kracht.

Eén van Jezus' geboden is het zevende gebod uit de wet van Mozes, dat wij nu met elkaar behandelen: 'gij zult niet echtbreken'. In deze preek gaat het opnieuw over de echtscheiding.

Maatschappelijk gegeven

Echtscheiding is realiteit. De Here Jezus en Paulus wisten in wat voor wereld zij leefden. Ook al is het huwelijk door God ingesteld als een ondeelbare levens-eenheid tussen een man en een vrouw, in de zondeval en zeker na de zondeval is de mens gaan scheiden wat God had samengevoegd en gaan samenvoegen wat God had gescheiden.

God zei tegen Adam en Eva dat alles wat ze zien konden voor hen was, behalve de vrucht van die ene boom, daarvan mochten ze niet eten. Toen Eva door de slang daarover bevraagd werd, is zij en daarna ook Adam gaan scheiden wat God had samengevoegd en gaan samenvoegen wat God had gescheiden.

God had gezegd: Alles is voor jou! Ik heb dat allemaal voor jóú samengevoegd, behalve dat ene. Daardoor wordt Adam een moreel mens; verantwoordelijk geworden door een keuze die hij zelf mag en moet maken. Het eten van die boom zal namelijk de dood tot gevolg hebben.

God heeft dus samengevoegd en gescheiden en de mens is het net andersom gaan doen; wat God had willen samenhouden is de mens gaan scheiden. De mens heeft dat genomen waarvan God zei: dat moet je niet nemen. Het is van wezenlijk belang om dat goed door te hebben omdat daar eigenlijk het beginsel van de echtscheiding ligt. Echtscheiding komt daarna, je kunt het lezen bij Lamech. Hij nam zich vrouwen (Genesis 4:19), maar al eerder was er op dit gebied van alles aan de hand.

Echtscheiding is een drukkende en trieste realiteit geworden en gebleven tot op de dag van vandaag. Veel mensen gaat dit aan, is het niet direct, dan vaak wel indirect.

Is het niet zo dat hoe meer iets voorkomt, hoe gewoner het lijkt? Ik heb de vorige keer iets gezegd over de statistieken rondom echtscheiding! Als iets heel vaak gebeurt, dan beginnen we op een gegeven moment allemaal te denken dat het er bij hoort. Zo van: dat zal wel een maatschappelijk gegeven zijn, dat zit in de tijd...

Door de meeste christenen wordt echtscheiding nog wel als een ongewenste zaak beschouwd. Maar omdat het zoveel voorkomt wordt het tegenwoordig gemakkelijker geaccepteerd dan vroeger. Zelfs hoorde ik in dit verband de kromme redenering dat het maar gelukkig is dat wij niet meer onder de wet leven, maar onder de genade! Alsof de genade de weg opent om tegen Gods gebod in te gaan en echtscheiding maar te accepteren als een maatschappelijk gegeven. Ik denk dat dit onbijbels is.

Gods wet blijft van kracht

Het is van het grootste belang dat we ons realiseren dat de genade van de Geest dieper doortrekt in ons leven, dan de letter van de wet! Dat is een essentieel punt. Mensen die altijd maar zeggen: 'We leven niet meer onder de wet, we leven in de genade', moeten zich goed realiseren dat de genade van de Heilige Geest dieper in ons vlees wil afdalen, in ons oude, menselijke, zondige vlees, dan de letter van de wet kan. Het is er in de genadetijd niet ruimer op geworden, het is er in de genadetijd vrijer op geworden. Er is bevrijding mogelijk. Maar Gods wet, Gods heiligheid, Gods ordening blijft van kracht.

God heeft zich hierin niet aangepast aan ons, maar Hij vraagt nog steeds van gelovigen dat zij om hùn bestwil hun leven richten naar Hem, naar Zijn beginse-

len, naar Zijn principes, hoe moeilijk dat ook is. Want dat snijdt ons in het vlees! Die wet van God (maar evengoed die genade van God) die snijdt je in je vlees, in je oude vlees. Je kunt niet in je zondaarsleven een plekje hebben waar je de genade opbergt en dan het luikje dichtdoen en denken dat het daar wel veilig zit. Genade is iets dat het hele deeg van je leven wil doortrekken. Het wordt daarom tijd dat wij leren om het woord van Jezus weer goed te verstaan.

Het is opvallend dat Jezus zich zo onverdraagzaam over de werkelijkheid van echtscheiding heeft uitgesproken. Hij gaat niet mee met de mensen die Hem daar vragen over stellen. Nee, Hij bevestigt veel eerder wat God door Maleachi zegt, namelijk dat God, zijn Vader, de echtscheiding haat. Wij zijn vaak net als de Farizeeën en de discipelen bezig met de vraag wat nu net dat ene regeltje is waaruit blijkt dat echtscheiding in dat ene geval toch geoorloofd is. En wij mensen zijn ook zo dat we dan dat ene regeltje tot onze regel maken. Dat zit in ons. Al meerdere malen heb ik mensen horen zeggen dat ze 'op bijbelse gronden' gescheiden waren.

Ik vind dat heel gevaarlijke taal. Want je doet dan voorkomen of er een wereld van bijbelse gronden te vinden is waarop de echtscheiding goed te praten zou zijn. O, zeker, ik geloof op grond van de gelezen teksten dat ontucht, hoererij (dus echtbreuk) een feitelijke verbreking van het huwelijksverbond is. Ik geloof ook dat dan de andere partij door echtscheiding openbaar mag maken, dat het huwelijk verscheurd is. Jezus accepteert echter geen grond waarop men kan scheiden dan alleen hoererij. Wie zich om een andere reden van zijn vrouw (of omgekeerd: wie zich om een andere reden van haar man) laat scheiden, pleegt echtbreuk. Overspel verbreekt het huwelijk fundamenteel en daarom staat Jezus toe dat het dan ook formeel verbroken wordt. Om dezelfde reden zegt Jezus dat de man die een gescheiden vrouw trouwt (gescheiden om een andere reden dan overspel) echtbreuk pleegt (Mattheüs 19:9). Ik geloof dat deze geboden van Jezus bindend zijn, ook voor mensen van deze tijd, bindend tot aan de opstanding van de doden, want dan zal alles echt heel bijzonder en fundamenteel veranderen.

Maar tot dat moment is, voor zover ik de Schrift begrijp, dit woord van Jezus geldend.

Niet per se

Het is niet zo dat overspel de consequentie van een echtscheiding móét hebben. Het is niet zo dat je per se móét gaan scheiden als je man of je vrouw wat men tegenwoordig populair noemt: is vreemd gegaan. Dat is een beetje een wereldse uitdrukking, maar wel heel mooi. Hij of zij is dan niet ‘eigenlijk’ gegaan, maar ‘vreemd’: oneigenlijk. Dan hoef je dus nog niet per se te scheiden. Niet het vallen, maar het volharden in overspel is een door de bijbel aangegeven reden om het huwelijk te laten ontbinden. Is het niet God Zelf die zijn volk (dat keer op keer in overspel valt) tot Zich roept en van vergeving spreekt? Als alles gedaan is om de zonde te vergeven en de breuk te helen en alles is mislukt, kan het moment komen om in echtscheiding te berusten.

Mattheüs 5 en 19 geven onze hardheid van hart aan als de diepste oorzaak van scheidingen. Er zit een stuk onbekeerlijkheid in ons mensen. Daarom krijgen we ruzie met elkaar. Daarom zijn we niet in staat om de liefde van God toe te laten. Daarom zijn we niet in staat om voortdurend aan elkaar te blijven vragen: ‘Heb jij het nog goed met mij? Hoe vind je het bij mij? Zorg ik wel goed voor jou?’ Er is hardheid in ons hart! Wij sluiten ons gemakkelijk af. En met dat afsluiten verwijderen we ons door een speciaal taaltje te gaan spreken dat de ander niet meer begrijpt. Dan kun je elkaar niet meer bereiken. De studie: Oorzaken en signalen bij echtscheiding, die ik daarover geschreven heb, gaat daar veel dieper op in. Die hardheid van ons hart, dát is de diepste oorzaak van al onze scheidingen.

Dit moet gezegd worden: nergens lezen we een opdracht om ‘dan maar’ te gaan scheiden. Het is veel eerder zo dat de bijbel niet spreekt van een verbod om te scheiden in geval van overspel.

Dat is een heel andere manier om met de zaak om te gaan. Het is een heel andere manier van denken over echtscheiding als je zegt: het is niet verboden om, als de ander overspel heeft gepleegd, de breuk ook functioneel in een echtscheiding te erkennen.

Hertrouwen?

Nu zal iemand vragen: Kun je na een echtscheiding weer trouwen? In onze samenleving is zulke hertrouw een bekend verschijnsel. Volgens de Nederlandse

wet is na de officiële ontbinding van een vorig huwelijk door de rechter het aangaan van een tweede of derde huwelijk geoorloofd. Het is dus geoorloofd volgens de Nederlandse wet. Maar dan vraag je je natuurlijk af: wat zegt de Schrift hiervan? Eigenlijk voert dat te ver voor deze preek. Dat is op zich een hele studie! Wij hebben daar natuurlijk ook mee te maken in de Evangeliegemeente. Elke kerk heeft daar mee te maken en op dit gebied is er ook veel verschil in denken. Als je het over de feitelijke zaak hebt, denk ik per situatie dat het wijs en verstandig is als daar de oudsten van de gemeente bij betrokken worden. Die oudsten zullen daar gezamenlijk de Schrift over nagaan en erover in gebed gaan. Zij zullen daar een gezamenlijk antwoord op geven en dat zal nooit het antwoord van één persoon zijn.

Aan de andere kant is het ook niet gemakkelijk om na een scheiding ongetrouwd te blijven. Als je je hele leven geleefd hebt in de warmte van een gezin... Nee, in de tijd van de scheiding was het niet warm, maar koud, toen was er veel leed en verdriet. Maar er is toch ook wellicht een tijd geweest dat het warm was. En je hebt met elkaar de dingen gedeeld. Niet de laatste jaren, maar er is zo'n tijd geweest. En zo gemakkelijk denk je daar weer aan terug. Het is niet eenvoudig om 's avonds alleen thuis te zitten, of alleen voor de kinderen te moeten zorgen. Eenzaamheid is in die zin geloof ik werkelijk iets verschrikkelijks. Bovendien is soms (misschien moet ik zelfs wel zeggen bijna altijd) de seksuele drang erg sterk.

Je kunt dan wel deze dingen met een ander bespreken en aan die ander de bijbel voorhouden met het vingertje bij de tekst, dat is niet zo moeilijk, maar wel is het heel wat om ernaar te leven.

Toch geloof ik dat God ons in de bijbel leert dat veel mensen die gescheiden zijn van een volgend huwelijk zouden moeten afzien, dus geen nieuw huwelijk aangaan.

Het is moeilijk om in onze tijd de woorden van Jezus en Paulus hierover door te geven en uit te leggen. Al gauw word je, wanneer je zelf getrouwd bent, als huichelaar bestempeld, zeker als je aangeeft dat de bijbel ook over onthouding spreekt. Ik heb daar meerdere keren met mensen over gesproken en dan zie je toch een glimlach verschijnen, zo van: 'Jij hebt makkelijk praten. Jij zit straks weer bij Tineke', en dan zeg ik: ze hebben gelijk! Naar de mens gesproken hebben ze gelijk. Maar is dit dan het woord van Hans Bette? Zegt Hans Bette of een ouderling of een dominee of een professor bij het uitleggen van de Schrift zijn

eigen woord of zegt hij Gods Woord? Als je je eigen woord spreekt, geloof ik dat je helemaal je mond erover moet dichthouden. Dan moet je eerst bij die eenzame mens een hele tijd geprobeerd hebben om een aantal avonden op te vullen door bij die persoon thuis te gaan zitten of door die persoon uit te nodigen in je eigen huis. Daar komen we toch bijna nooit toe?

En toch vragen sommigen om ons oordeel en dan moet je de bijbel erbij uitleggen op het gevaar af dat je als huichelaar wordt bestempeld. Er staan nu eenmaal teksten in de bijbel over het jezelf snijden (zoals het woord van Jezus in Mattheüs 19) ter wille van het Koninkrijk. Die woorden moet je dan niet achterwege laten.

Ik geloof dat wij wat dat betreft in een verwarrende tijd leven. Omdat het zoveel gebeurt dat gescheiden mensen weer opnieuw gaan trouwen, is er een soort gewoonte, gewenning gekomen.

Ik zou dit onderwerp 'hertrouwen' op grond van wat ik in de bijbel lees (1 Cor. 7, Matth. 5 en 19, Lucas 16:18, Marcus 10 en al die andere teksten die ik inmiddels met u gelezen heb in de drie preken hiervoor) als volgt voorzichtig willen samenvatten: de Schrift verbiedt in het algemeen gescheiden mensen om een tweede huwelijk aan te gaan. Dat is klip en klaar in de bijbel. Je moet de bijbel ervoor forceren wil je daar onderuit komen. Zij moeten zich weer verenigen met hun man of vrouw, dan wel ongetrouwd blijven.

Er wordt zeer verschillend gedacht over toepassing hiervan in situaties waarin het huwelijk door overspel tot ontbinding kwam. Er zijn, zoals ik al eerder gezegd heb, rekkelijken en preciezen. Er zijn ook zoveel verschillende situaties die op je afkomen. En er komt vaak zoveel moeite los rondom een echtscheiding en eventuele hertrouw, dat ik persoonlijk denk dat je daar alleen maar heel voorzichtig mee om kunt gaan. Ik geloof ook dat het in deze dingen nodig is om elke zaak apart te bezien en elke persoon die daarover met je wil spreken apart te beluisteren. U zult wel aanvoelen: dat is voor één mens niet mogelijk. Dat moet je met elkaar doen. Dat moet je als leidinggevenden in de gemeente samen doen.

Ik wil tot slot nog een paar algemene lijnen doorgeven die volgens mij voor het geheel van belang zijn.

1. Diepe vragen

Ik ben voldoende betrokken geweest bij mensen die het aanging om te kunnen zeggen: scheiden doe je niet zomaar. Hoeveel is er al niet in stilte geworsteld, gehuild en geleden voordat naar buiten kwam dat er ernstige huwelijksproblemen waren? Hoeveel levens van mannen, vrouwen en kinderen zijn niet (ongewild) gedeukt en misschien wel voorgoed beschadigd door het probleem van echtscheiding? Ik geloof daarom dat wij als gemeente oog moeten hebben voor de ontredde, de onmacht en de schuldgevoelens in het leven van mensen die met echtscheiding te maken hebben. Dat geeft geweldig diepe vragen. Juist bij gelovige mensen komen daarbij geloofsvragen van de diepste orde. ‘Hoe kan dat nu, heeft God mij dan verlaten? Waarom heeft God mijn huwelijk niet zo gezegend als dat van die ander? Ben ik dan niet goed voor God? Heb ik meer gezondigd dan die ander?’ Dat zijn vragen waar mensen in echtscheiding mee tobben. Daarom geloof ik dat wij niet alleen als oudsten van de gemeente, maar als gehele gemeente oog moeten hebben voor de ontredde in huwelijken die kapot zijn gegaan.

Het is heel frappant dat, na afloop van de vorige preek, onder de mensen die naar mij toekwamen er een mevrouw uit ons midden was die vroeg: ‘Wilt u hiermee doorgaan, met de prediking over dit onderwerp?’ Ik kende haar niet zo goed en vroeg: ‘Waarom dan, waarom zegt u dat?’ Toen zei ze: ‘Nou, om ons, die gescheiden zijn’. Zij is dus zelf een gescheiden zuster en zit hier in ons midden. En zij vroeg: ‘Ga er toch mee door. Want het wordt zo vaak doodgezwegen en je gaat je weg zo heel alleen...’

Echtscheiding geeft heel veel vragen. Je vrienden vallen van je af, wat moeten ze verder met je? Ik vind het ook niet makkelijk om die mensen dan op te zoeken in hun nood. Laten we ‘t niet alleen aan de oudsten overlaten, alsof die erin gespecialiseerd zouden zijn.

2. Waarheid en liefde

Een algemene uitspraak doen over echtscheiding is niet zo moeilijk. Je leest er een boek over en je geeft je mening. Maar je wordt voorzichtiger zodra je diepgaand met huwelijksmoeilijkheden van een broeder of zuster wordt geconfronteerd. Ik geloof daarom dat wij niet moeten generaliseren. Je moet niet spreken over ‘de’ echtscheiding. Elk huwelijk is uniek - zo ook elke huwelijksnood. Het vraagt daarom wijze raad van wijze broeders en zusters, die daarvoor geroepen

worden. Maar evengoed van gemeenteleden, die daarop aangesproken kunnen worden. Wij moeten als gemeente leren om een warm thuis met elkaar te zijn, ook in deze dingen. En dan weet ik wel: daar heb je ferme liefde voor nodig.

Als je met mensen in echtscheiding gaat praten, word je voor je het weet partij in zo'n geding, zonder dat zij dat willen. Deze kwesties hebben pastoraal zoveel notities in zich, het vraagt zoveel gebed, zoveel aandacht. Maar wat niet mag gebeuren is, dat je er geen aandacht aan geeft en dat deze dingen zich stiekem in een hoekje afspelen. Het heeft zorg nodig en niet alleen van een paar mensen uit het pastorale team. Het vraagt veel liefde. En dat is moeilijk. Want dan zal je soms dingen moeten zeggen uit het Woord die de ander niet accepteert, waardoor de relatie minder goed wordt tussen jou en degene die het aangaat. Heb je dat ervoor over of wil je dat iedereen altijd het goede van je spreekt? Wil je dat iemand je altijd over je bol aait en je aardig vindt?

Ik kan me nog goed herinneren, wat iemand die dit zelf heeft meegemaakt tegen mij zei, toen ik vijftien jaar geleden dit gemeentewerk ging doen. Hij zei: 'Broeder Hans, als je het Woord gaat verkondigen zeg ik je een ding: wee, als ieder wel van je spreekt,' en dat ben ik nooit vergeten. Ik dacht: dat is waar. Je kunt het Woord van God niet zo verkondigen dat iedereen het steeds met je eens is. Het is een moeilijk Woord. Het snijdt (mij althans) diep in mijn gevoel, diep in mijn vlees, diep in mijn zonde.

3. De hele bijbel

Als we in specifieke huwelijkssituaties betrokken worden en men aan u of ons een beoordeling vraagt, dan is het van belang de hele bijbel te laten spreken en niet alleen de zogenaamde echtscheidingsteksten. We lezen ook in de bijbel, als we met deze moeilijke dingen geconfronteerd worden: 'Beurt de kleinmoedigen op, komt op voor de zwakken, hebt geduld met allen' (1 Thess. 5:14). En: 'Zelfs indien iemand op een overtreding betrapt wordt, helpt gij, die geestelijk zijt, hem/haar terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf; gij mocht ook eens in verzoeking komen' (Gal. 6:1). Mensen met huwelijksproblemen hebben meestal al vele uren, dagen rondgelopen, wakker gelegen vanwege de nood en de moeite. Dan past het niemand gemakkelijk te oordelen of direct een mening klaar te hebben. Ik geloof zelfs dat, als je niet bereid bent om betrokken te zijn in de nood, zoals Jezus betrokken is geworden in onze nood, je beter je

mond kunt houden, soms en misschien wel altijd.

Ik wil deze preken over het zevende gebod afsluiten door met u samen een deel van Psalm 78 te lezen (vers 1 t/m 7) over het bewaren van Gods geboden. Het is een woord van God dat ieder van ons in het hart wil raken om ernaar te leven. Het is de stem van God die spreekt door de dichter Asaf.

*Wend het oor, mijn volk, tot mijn leer,
neigt uw oor tot de woorden van mijn mond;
ik wil mijn mond tot een spreuk opendoen,
ik wil aloude verborgenheden verkondigen.
Hetgeen wij gehoord hebben en weten,
en onze vaders ons hebben verteld,
dat willen wij voor hun kinderen niet verhelen;
wij willen vertellen aan het volgende geslacht
des HEREN roemrijke daden, zijn kracht
en de wonderen die Hij gewrocht heeft.
Hij richtte een getuigenis op in Jakob
en stelde een wet in Israël,
die Hij onze vaders gebood
hun kinderen te leren,
opdat het volgende geslacht die zou kennen,
de kinderen, die geboren zouden worden,
dat zij zouden opstaan om ze te vertellen aan hun kinderen:
opdat die hun vertrouwen op God zouden stellen,
en Gods werken niet vergeten,
maar zijn geboden bewaren.*

OORZAKEN EN SIGNALLEN BIJ ECHTSCHEIDING

Achtergrondstudie bij hoofdstuk 4

Mensen scheiden in het algemeen niet gemakkelijk. Meestal gaat er een lange geschiedenis van moeiten en problemen, van opnieuw beginnen en weer vastlopen aan vooraf. Uit een onderzoek is gebleken dat achter het merendeel van de echtscheidingen een gebrek aan (goede) communicatie zit. Als men aan een huwelijk begint zijn de verwachtingen vaak hoog gespannen. Men zegt het wel niet zo, maar ieder hoopt in zijn eigen huwelijk op een stukje paradijs op aarde.

Samen alleen

De werkelijkheid is dan vaak zo anders! Hoe vaak begrijpen man en vrouw elkaar niet? Soms kunnen ze niet met elkaar praten, althans niet over wezenlijke dingen als gevoelens en ervaringen. Gemakkelijk lopen echtgenoten in de val om, als praten niet goed lukt, maar langs elkaar heen te leven. Er wordt op het laatst niets meer echt uitgepraat, problemen blijven onbesproken en conflicten worden toegedekt. In veel gevallen is er ook op het geloofsgebied geen goed contact (meer). Man en vrouw bidden niet meer samen.

Zo ontstaat er veel eenzaamheid binnen het huwelijk. Beiden vinden dat de ander tekort schiet in zorg, liefde en aandacht en door er niet over te praten ontstaat er langzamerhand een stuk vervreemding. Men voelt zich een vreemde bij elkaar en om dit te bevestigen gaat ieder een eigen leven leiden. De vrouw begint een eigen bestaan op te bouwen wanneer de situatie met de eventuele kinderen dat toelaat. Ieder krijgt eigen kennissen en een eigen leefwereld, waarover niet of nauwelijks met elkaar gesproken wordt. Samen is dan twee maal alleen... Hier vinden we de oorzaak van heel wat huwelijksproblemen in onze tijd.

Hoge eisen

In onze tijd verwachten wij, meer dan vroeger, dat het huwelijk het persoonlijke geluk dient. De ander is er mede voor jouw emotionele bevrediging. Je moet het fijn hebben met elkaar. Je moet je geborgen weten, een 'wij-gevoel' hebben, kameraden zijn. Vroeger was er meer sprake van samen het hoofd boven water houden en 'samen een opdracht vervullen'. Je had elkaar gewoon meer nodig voor de dagelijkse levensvervulling. Ongemerkt worden er in onze tijd hogere eisen aan het samen-op-weg leven gesteld. Als de verhouding niet optimaal is, als je niet aan elkaars wensen en verwachtingen kunt voldoen, wordt je huwelijk zomaar een wankel gebeuren.

Je hoort soms: 'Die en die zijn ook uit elkaar gegaan. Hij/zij heeft een nieuwe vriend(in) en nu gaat het prima...' Als je weinig meer voor elkaar voelt, waarom zou je dan nog voor elkaar vechten? Het gevoel is immers in zeer veel dingen onze hoogste norm en graadmeter geworden. Al met al, in onze tijd is het huwelijk als samenlevingsvorm uiterst kwetsbaar en breekbaar geworden.

Wat mag je verwachten?

Van mensen met huwelijksproblemen mag je een heleboel verwachten. Je mag verwachten dat ze het jawoord van hun trouwdag serieus blijven nemen. Je mag verwachten dat ze het onderwijs van de Bijbel ter harte nemen. Je mag verwachten dat ervoor geknokt wordt om bij elkaar te blijven en als het nodig is daarvoor offers te brengen. Je mag er ook op wijzen dat God de Derde is in het huwelijk, die in staat is om de kracht te schenken om samen verder te gaan. Je mag wijzen op de kracht van het (gezamenlijk) gebed en de voorbede. Je mag ook vragen meer werk van het huwelijk te maken, er veel meer in te investeren! Hoe investeer je in je huwelijk? Door het gesprek open te houden. Te blijven communiceren. Door op tijd vragen te stellen als: 'Hoe beleef jij ons huwelijk? Heb jij het nog naar je zin? Vind je het fijn om samen te zijn? Gaan wij goed met elkaar om?' Als je deze dingen eerlijk met elkaar bespreekt, kun je op tijd een dreigende scheefgroei op het spoor komen en samen gaan werken aan nieuwe impulsen voor een hechte relatie.

Goede voorbereiding

Er mag niet zomaar getrouwd worden. Lichtvaardig ondernomen huwelijken staan aan grote gevaren bloot. Met een vaag idee over het huwelijk als een soort paradijs waarin altijd de zon schijnt, wordt het gauw aardedonker en angstwekkend stil, voor de storm. Een realistische kijk op het huwelijk moet voor de trouwdag al aanwezig zijn. Dat betekent ook dat een jongen en een meisje elkaar zo goed mogelijk moeten leren kennen, vooral op geestelijk gebied, om later niet de teleurstelling te krijgen: 'Ik wist niet dat jij zo was!'

Vroeger had je soms te lang durende verkeringen/verlovingen; vandaag wordt er soms te snel getrouwd, zonder elkaar werkelijk te kennen. Als in de verkerings-tijd het vrijen voorop gaat en de seksuele omgang allesbeheersend is, wordt daar later in het huwelijk meestal de rekening voor betaald. Daarom moeten we niet alleen zeggen: de Bijbel leert dat de seksuele gemeenschap in het huwelijk thuis-hoort, maar ook: het is voor jullie gezamenlijke ontwikkeling goed om niet te snel overdadig lichamelijk contact te zoeken. Voorzichtig naar elkaar toegroeien is belangrijk voor je relatie. Emotionele storingen in het huwelijk zijn vaak terug te voeren op verkeringen waarin de seksualiteit de relatie beheerste. Heel wat echtscheidingen vinden hun oorsprong in de valse start van het huwelijk. Dit behoeft niet altijd zo te zijn, maar hier is een waarschuwing wel op zijn plaats! Een goede voorbereiding op het huwelijk is een van de beste wapens tegen ont-sporingen in het huwelijk. In die voorbereiding past het lezen van goede boeken, evenals gesprekken met goede (pasgetrouwde) vrienden en zo mogelijk ouders of een betrouwbaar echtpaar in de gemeente.

Het werken aan je relatie, het luisteren naar elkaar, het wederzijds respect en waardering uiten zijn voorwaarden om je huwelijk fris en sterk te houden. Het is de moeite waard aan een goed huwelijk te werken en er zo nodig voor te vechten (met jezelf). Spreuken 2 en 5 zou elk echtpaar regelmatig eens moeten lezen. Dat is wijze raad!

Wanneer de gevoelens van verbondenheid en liefde verkillen, de trouw en toe-wijding verdwijnen ontstaat er een bijna onoverbrugbare kloof tussen man en vrouw. Zo kan er jarenlang een naargeestige of gespannen sfeer met veel ruzies in een gezin hangen. Soms is de verantwoordelijkheid voor die ruzies zonder twijfel bij een van de echtgenoten te leggen. Iemand kan vreselijk onredelijk, egoïstisch of overheersend leven en dan is het niet verwonderlijk dat er ruzies ontstaan. Bijna onoplosbare conflicten ontstaan wanneer door beide echtgenoten

in een huwelijk een negatieve bijdrage wordt geleverd.

Ik noem een aantal factoren die dynamiet vormen onder een huwelijk.

Ontrouw

Het aangaan van een seksuele relatie met een ander, dus een buitenechtelijke relatie, is funest voor je huwelijk. Seksueel voor elkaar openstaan is een teken van emotioneel voor elkaar open staan. Als voor een ander de deur open gezet wordt voor een intieme relatie dan betekent dit dat voor de eigen man of vrouw de deur dicht gaat. Het niet langer met elkaar op dit intieme gebied contact hebben wordt ervaren als afwijzing, die men doortrekt naar de gehele persoon. Daarom voelen mannen en vrouwen die voor een ander 'ingeruild zijn', zich vaak afgedankt en waardeloos. Ontrouw beperkt zich niet tot de geslachtsgemeenschap. Minder vergaande vormen van ontrouw missen hun effect niet. Er is namelijk altijd sprake van een verminderde belangstelling en openheid voor de eigen man of vrouw. De grens tussen enerzijds normale gevoelens van liefde en aantrekking voor andere mensen en anderzijds ontrouw is niet altijd gemakkelijk te trekken. Wanneer de een zich tekort voelt gedaan door de ander of Gods duidelijke gebod wordt overtreden wordt de grens overschreden.

Onrijpheid

Het in de kinderjaren door de ouders ontwikkelde gevoel van veiligheid en vertrouwen geeft op latere leeftijd aan het kind het vertrouwen zichzelf te durven hechten en geven. Dit gevoel anderen te kunnen vertrouwen is nodig om op een volwassen manier een intiem huwelijk te kunnen aangaan. Het in de kinderjaren (hardhandig) blokkeren van het verlangen naar zelfstandigheid maakt kinderen onzeker en afhankelijk. Het bevordert een gevoel van twijfel aan en schaamte voor zichzelf. Deze gevoelens dragen kinderen soms hun hele jeugd mee en het is moeilijk die als volwassene kwijt te raken. Als je je niet kunt hechten en als je intimiteit niet aankunt, veroorzaakt dat grote obstakels in je huwelijk. Deskundige hulpverlening en warme geborgenheid in christelijke liefde zijn mogelijke wegen om deze stoornissen in de vroege ontwikkeling te boven te komen.

Signalen

Een huwelijk dat op springen staat heeft altijd minstens twee kenmerken: het onderling respect verdwijnt en de intimiteit ontbreekt of gaat ontbreken. Waar eerder betrokkenheid op elkaar was, is nu afstandelijkheid en wrok gekomen. Waar eerder geduld werd opgebracht is nu een nauwelijks verdragen van elkaar. Vond men het eerder fijn om met elkaar thuis te zijn, nu is er sprake van grote uithuizigheid van een of beiden. Kon eerder nog samen gebeden of met elkaar over de geestelijke dingen gepraat worden, nu gebeurt dat niet meer. Ook de geestelijke verbondenheid is verdwenen of verkild. De intimiteit verdwijnt en er ontstaat een vorm van over elkaar heen walsen.

Herstel begint met het herkennen van de signalen en het erkennen van de eigen verantwoordelijkheid om daadwerkelijk samen in Gods kracht tot vernieuwing te komen. Pastorale hulp zal daarbij een christelijke handreiking van betekenis kunnen zijn!

•

Ik heb voor deze studie veel gehad aan een artikel van H.J. Messelink in het blad

De liefde

*De liefde is geduldig
vriendelijk
en niet jaloers
de liefde vervalt niet in grootspraak
en doet niet trots
is niet grof
en handelt niet uit eigen belang
wordt niet geprikkeld
en rekent het kwaad niet aan
De liefde verheugt zich niet over het onrecht
maar vindt haar vreugde in de waarheid
Zij geeft het nooit op
zij blijft geloven
hopen
en volharden
De liefde houdt nooit op te bestaan*

‘Leefwijze’ en het boek van J.W.A. van Dommelen (e.a.) ‘Echtscheiding, een onmogelijke werkelijkheid’, Leiden, 1995 (zie ook literatuurlijst).

Literatuur

- J.C. Bette, *Thuis, een veilig nest*, Veenendaal 1993.
- J. van Bruggen, *De Bergrede, reisgids voor christenen*, Kampen 1995.
- J. van Bruggen, *Het huwelijk gewogen, 1 Korinthe 7*, Groningen 1984.
- Larry Crabb, *Bouwen aan een gelukkig huwelijk*, Driebergen 1996.
- J.A. van Delden, *De wet van de liefde*, Amsterdam 1992.
- J.W.A. van Dommelen e.a., *Echtscheiding, een onmogelijke werkelijkheid*, Leiden 1995.
- J. Douma, *Echtscheiding*, Amsterdam 1982.
- J. Douma, *De Tien Geboden*, Kampen 1992.
- J. Douma, *Verantwoord handelen*, Amsterdam 1980.
- L. van Hartingsveld, *Het huwelijk in het Nieuwe Testament*, ‘s-Gravenhage 1977.
- J. Hoek, A.B.F. Hoek-van Kooten, *Man en vrouw in Gods weg*, Kampen 1985.
- Alie Hoek-van Kooten, *Trouw en teder*, Kampen 1991(5).
- R. van Kooten, *Gij zult niet echtbreken*, Houten 1993.
- C.S. Lewis, *De sleutel tot het geheim*, Amsterdam 1959.
- D. Martyn Lloyd-Jones, *Wordt niet dronken in wijn*, Utrecht 1990.
- B. Maarsingh, *Het huwelijk in het Oude Testament*, Baarn 1963.
- W.J. Ouweneel, H.P. Medema, *Echtscheiding en hertrouwen*, Vaassen 1987.
- Robert Plekker, *Wat God verbonden heeft...*, Utrecht 1984.
- A.A. van Ruler, *Verhuld bestaan*, Nijkerk 1949.
- Edith Schaeffer, *Lifelines*, Illinois 1982.
- David A. Seamands, *Gods blauwdruk voor het leven*, Hoornaar 1988.
- H.J. Selderhuis, *Huwelijk en echtscheiding bij Martin Bucer*, Leiden 1994.
- Paul Tournier, *Huwelijksmoeilijkheden*, Wageningen z.j.
- W.H. Velema, *Bouwen aan je huwelijk*, ‘s-Gravenhage 1989.
- L.M. Vreugdenhil, *Ik beloof je trouw!*, Zoetermeer 1992.
- W.G. de Vries, *Het huwelijk in ere*, Groningen 1976.